

Evalueringsrapport for "Fritid til bevægelse" 2. del

***Udarbejdet af
Malene Ladegård Thøgersen,
Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund,
Syddansk Universitet, august 2007.***

Denne evalueringsrapport skal ses som en fortsættelse af den første del af evalueringen, der udkom i august 2006. Den første evalueringsdel fokuserede på beskrivelser af samarbejdsmodellerne i de enkelte lokalområder. Denne rapport bygger videre på disse erfaringer og vil gå i dybden med nogle af de temaer og problemstillinger, der kom frem i den første del.

Fakta om "Fritid til bevægelse"

Projektet er igangsat og støttet af DGI Østjylland. Projektet støttes derudover økonomisk af DGI, Kulturministeriet og Århus Kommune.

Den daglige ledelse varetages af projektleder Else Najbjerg.

Styregruppen for projektet består af:

- Lotte Jensen, medlem af landsdelsbestyrelsen, DGI Østjylland. (Formand for styregruppen)
- Ilse Børlum, medlem af landsdelsbestyrelsen, DGI Østjylland
- Grethe Sandholm, lektor, Peter Sabroe Seminariet
- Jørgen Fangel, leder, Lyseng Fritidsklub
- Max Rasmussen, DGI landskonsulent
- Else Najbjerg, projektleder, DGI Fritidssport
- Malene Thøgersen, ekstern evaluator, Syddansk Universitet

Projektperioden løber fra august 2005 til juli 2008

Yderligere informationer omkring projektet kan ses på www.fritidssport.dk/dgi

Evalueringsrapporten er udarbejdet af Malene Thøgersen, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet, august 2007.

Fotos: Lyseng Multi Idræt

Fritid til bevægelse - Evalueringsrapport 2. del

1	INDLEDNING	2
1.1	EVALUERINGENS FORMÅL	2
1.2	METODEN BAG EVALUERINGEN	5
1.2.1	<i>Data og evalueringsforløb</i>	5
1.2.2	<i>Den dybdegående analyse</i>	6
1.3	RAPPORTENS FORLØB	8
2	STATUS I DE ENKELTE LOKALOMRÅDER	8
2.1	LOKALOMRÅDE 3	8
2.2	LOKALOMRÅDE 4	10
2.3	LOKALOMRÅDE 5	12
2.4	LOKALOMRÅDE 6	13
2.5	LOKALOMRÅDE 7	15
2.6	LOKALOMRÅDE 8	17
2.7	OPSAMLING	19
3	ANALYSE AF TO UDVALGTE OMRÅDER	20
3.1	ANALYSE AF LOKALOMRÅDE 1	20
3.1.1	<i>Fritidssportens rolle</i>	20
3.1.2	<i>Analyse af det lokale samarbejde</i>	21
3.1.3	<i>Det foreningsbaserede koncept</i>	25
3.1.4	<i>Projektforløbet</i>	27
3.2	ANALYSE AF LOKALOMRÅDE 2	29
3.2.1	<i>Fritidssportens rolle</i>	30
3.2.2	<i>Analyse af det lokale samarbejde</i>	31
3.2.3	<i>Det foreningsbaserede koncept</i>	34
3.2.4	<i>Projektforløbet</i>	38
3.3	OPSAMLENDE ANALYSE AF DE TO LOKALOMRÅDER	39
3.3.1	<i>De lokale samarbejdsrelationer</i>	39
3.3.2	<i>Fritidssportens organisering</i>	42
3.3.3	<i>Kommunen og fritidssportens rolle i den nye struktur</i>	43
4	DISKUSSION OG PERSPEKTIVERING	44
4.1	MODELLER FOR FRITIDSSPORT	45
4.2	DE LOKALE IDRÆTSFORENINGERS ROLLE	47
4.3	ER PARTNERSKABER VEJEN FREM?	49
5	KONKLUSION	51
6	LITTERATUR	54
7	NOTER	56

1 Indledning

"Fritid til bevægelse" er et idrætsprojekt, der har til formål at etablere alternative idrætstilbud for børn i 4.-7. klasse i en række lokalområder i Århus kommune. DGI Østjylland har igangsat projektet, der også støttes af DGI, Århus kommune og Kulturministeriets pulje 'Børn og unge i bevægelse'. Essensen i 'Fritid til bevægelse', der i daglig tale kaldes DGI Fritidssport, er etablering af nye fritidssportsforeninger, baseret på et samarbejde mellem idrætsforeninger og kommunale institutioner i de enkelte lokalområder. En fritidssportsforening kan etableres som en afdeling af en eksisterende idrætsforening eller som en selvstændig forening. Hensigten er at tilbyde rummelige og alsidige idrætsaktiviteter efter skoletid med fokus på leg og bevægelse. Fritidssporten henvender sig dermed til en bredere målgruppe end de mere traditionelle idrætstilbud.

Den samlede projektperiode forløber fra 2005-2008, og der er nu gået to år, siden de første fritidssportsforeninger så dagens lys. Derfor er det tid til at se tilbage på, hvordan projektet er forløbet, men også at se fremad i forhold til fritidssportens fremtid efter projektperiodens udløb¹. Fra DGIs side er det hensigten, at de nye idrætstilbud gøres permanente, og det overordnede mål er, at det fremover bliver naturligt for de lokale idrætsforeninger at have et alsidigt og rummeligt idrætstilbud for aldersgruppen 10-14 år¹.

Denne evalueringsrapport skal ses som en fortsættelse af den første del af evalueringen, der udkom i august 2006. Den første evalueringsdel fokuserede på beskrivelser af samarbejdsmodellerne i de enkelte lokalområder. Denne rapport bygger videre på disse erfaringer og vil gå i dybden med nogle af de temaer og problemstillinger, der kom frem i den første del.

1.1 Evalueringens formål

Evalueringens primære fokus er på partnerskaber og samarbejdsmodeller mellem den offentlige og den frivillige sektor. Det overordnede formål med projektet er at skabe mere fysisk aktivitet, men også at etablere partnerskaber mellem de to sektorer. Det er uden for denne evalueringens rammer at belyse, hvorvidt projektet har medført mere fysisk aktivitet blandt børn i de deltagende lokalområder. I stedet vil der være fokus på relationerne mellem aktørerne fra den offentlige og den frivillige sektor. Et partnerskab kan defineres som følger¹¹:

"Et partnerskab er et struktureret, forpligtende, gensidigt og dialogbaseret samarbejde mellem organisationer fra forskellige sektorer, der ved at kombinere deres ressourcer og kompetencer arbejder

¹ I den oprindelige evalueringsplan var det meningen, at denne evalueringsdel først skulle afsluttes i marts 2008. I samarbejde med styregruppen blev det imidlertid besluttet at fremrykke evalueringen, så det i højere grad bliver muligt at bruge evalueringens resultater til planlægningen af tiden efter projektperioden.

¹¹ Sideløbende med denne evaluering har Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund arbejdet med en tværgående analyse af partnerskabsmodeller på idrætsområdet, som går på tværs af "Fritid til bevægelse", "Børn og Unge i Bevægelse" på Fyn samt "Børn og Unge i Bevægelse" på Bornholm. Herunder er der blevet arbejdet med en videreudvikling af definitionen af partnerskaber, hvorfor denne definition afviger en smule fra den definition, der blev benyttet i første del af evalueringen. Definitionen er inspireret af Hjære 2005 og Åkerstrøm Andersen 2006.

sammen for at løse konkrete problemer, udvikler processer og/eller nye aktiviteter. Partnerskaber skaber muligheder men er også en skrøbelig, fortløbende proces, der løbende skal vedligeholdes”.

Som det senere vil blive belyst, lever ikke alle de lokale samarbejdsmodeller i projektet op til denne definition. Ikke desto mindre er definitionen nyttig i forhold til en karakteristik af de særlige kendetegn et partnerskab har, og som er vigtige at være opmærksom på i samarbejdet mellem offentlige og frivillige aktører. Definitionen illustrerer desuden, at det ikke er nogen simpel opgave at etablere et partnerskab. Partnerskaber kan være berigende, men kan også være en meget krævende proces, hvor samarbejdet hele tiden skal vedligeholdes for at kunne fungere^{III}.

I denne anden del af evalueringen er der udvalgt to lokalområder til en dybdegående analyse og vurdering af samarbejdsrelationerne mellem projektets parter. I forbindelse med denne analyse, vil der blive taget fat i nogle af de temaer og problemstillinger, der kom frem i den første evalueringsrapport. Den overordnede konklusion var her, at der var store lokale forskelle i fritidssportens organisering. Dette tyder på, at såvel lokalområdets karakter som de involverede personer kan spille en stor rolle for den konkrete udformning af projektet. Derudover blev det konkluderet, at der tilsyneladende var basis for projektet. Alle de involverede gav udtryk for et positivt syn på projektet som helhed, og mange lokale aktører var dybt engagerede og så en fremtid for projektet i lokalområdet. Endelig var der indikationer på, at samarbejdet med andre aktører i lokalområdet kan medføre fordele for de involverede parter, som ville være vanskeligt at opnå, hvis de arbejdede hver for sig. Selvom der således var mange positive erfaringer med de lokale samarbejdsrelationer, fandt evalueringen imidlertid også en række udfordringer og uudnyttede potentialer i forhold til fritidssportens organisering. Generelt viste det sig, at samarbejdet mellem fritidssporten og de lokale idrætsforeninger var ret begrænset, mens det tætteste samarbejde blev fundet mellem fritidssporten og de kommunale institutioner. I forhold til de kommunale institutioner var konklusionen, at samarbejdet fungerede de fleste steder, men samtidig havde mange oplevet, at fritidssporten kan opleves som en konkurrent, hvilket kan være en udfordring for samarbejdet.

Samlet gør disse ovenstående forhold det interessant at kigge nærmere på karakteren af de lokale samarbejdsrelationer. Et oplagt spørgsmål er her, hvad de enkelte aktører kan bidrage med i forhold til et samarbejde omkring idrætsaktiviteter for børn. Hvad kan foreningerne, som institutionerne ikke kan og omvendt? Hvad er aktørernes syn på deres eget og de øvrige parter bidrag til samarbejdet? Det er blandt andet spørgsmål som disse, som vil blive belyst i rapporten. Derudover vil der blive kigget nærmere på, hvilke udfordringer der kan være

^{III} For en uddybning af definitionen samt en mere teoretisk diskussion af partnerskabsbegrebet henvises til Høyer-Kruse, Støckel & Thøgersen (Forthcoming): *“Analyse af partnerskabsmodeller omkring fysisk aktivitet for børn”*, Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

forbundet med at få samarbejdet til at fungere, når forskellige interesser, kulturer og ressourcer skal forenes i et projekt.

Et andet interessant emne er den overordnede organisering af fritidssporten. Fritidssporten er organiseret som en forening, men har samtidig mange fællestræk med kommunale fritidsinstitutioner: Målgruppen er børn fra 4.-7. klasse, åbningstiden er efter skoletid, medarbejderne er lønnede mm. Tilbuddet ligger derfor i en gråzone mellem den frivillige og den offentlige sektor. Spørgsmålet er imidlertid, hvordan fritidssporten adskiller sig fra de mere traditionelle fritidstilbud? Hvilke fordele og ulemper er der ved det foreningsbaserede koncept, og hvordan opfatter fritidssporten sig selv? De lokale samarbejdsrelationer og det foreningsbaserede koncept vil være det primære i analysen, men også de involveredes syn på fritidssportens rolle og projektføreløbet vil kort blive inddraget. Samlet kan fokusområderne i denne evalueringsrapport opsummeres med de følgende temaer:

- Fritidssportens rolle
- De lokale samarbejdsrelationer
- Det foreningsbaserede koncept
- Projektføreløbet

Som nævnt vil omdrejningspunktet i denne evalueringsrapport være en dybdegående analyse af to udvalgte lokalområder med udgangspunkt i de ovenstående temaer. Ud over denne dybdegående analyse vil der være en kort beskrivelse af de nyetablerede områder, som ikke indgår i den første del af evalueringen, samt en opfølgende beskrivelse af de 'gamle' områder.

Endelig er det centralt at nævne, at der i evalueringsperioden er vedtaget omfattende omstruktureringer på Børn - og Ungeområdet i Århus kommune. Dette har medført, at evalueringsperioden har været præget af stor usikkerhed, hvilket i høj grad har afspejlet sig i interviewene. Allerede i forbindelse med budgettet for 2007 blev det vedtaget, at pasningsgarantien fra 0.-3.klasse i SFO-regi skal udvides til også at omfatte 4. klasse, mens der skal etableres et åbent klubtilbud for de ældre børn fra 5. klasse til 18 år. Disse ændringer træder i kraft fra den 1. august 2007. I den nye struktur er der desuden lagt op til en høj grad af decentralisering i de 13 nye børn - og ungedistrikter, som nu er etableret. Der oprettes et fritidscenter i hvert af disse distrikter under ledelse af en fritids- og ungdomsskoleleder, der sammen med områdechefen og de øvrige aktører i distriktet skal tilrettelægge de kommunale tilbud. Dermed bliver der mulighed for at tilpasse tilbuddene efter de betingelser og behov, der er i lokalområdet². Den samlede Fritids- og Ungdomsskoleplan blev endeligt vedtaget 27. juni 2007³.

Samlet betyder disse ændringer, at skoleåret 2007-2008 bliver et overgangså for fritidssporten, hvor finansieringen via DGIs 1/3 puljepladser fortsætter^{IV}. Fra august 2008, vil der imidlertid ikke længere være mulighed for centrale tilskud. Hvert lokaldistrikt får en pose penge, som de selv skal fordele mellem områdets fritidstilbud, herunder også fritidssporten. Mere specifikt får hvert lokalområde et grundtilskud, og derudover er der mulighed for ekstratilskud til handicappede eller udsatte børn. Endelig er det muligt at indføre øget forældrebetaling. Der skal i princippet være plads til alle børn, men der er budgetteret med 30 % dækning for 5. -7. klasse og 15 % dækning fra 8. klasse til 18 år. Hvis flere børn ønsker et fritidstilbud, skal dette finansieres gennem forældrebetaling⁴.

For evalueringen betyder strukturændringerne på fritidsområdet, at evalueringsperioden har været meget turbulent for de involverede aktører, da det længe var usikkert, hvordan den nye struktur ville komme til at se ud, samt hvilke konsekvenser det ville få for fritidssporten og de involverede kommunale institutioner. Blandt andet har den nye struktur givet anledning til overvejelser om, hvorvidt den primære målgruppe stadig skal være 4. klasse, eller om tilbuddet i stedet skal henvende sig til børn fra 5. klasse. Endelig har usikkerheden blandt de kommunale institutioner givetvis haft betydning for deres engagement i projektet. Samlet har projektet derfor været præget af en række problemstillinger og overvejelser, som ikke nødvendigvis ville gøre sig gældende, hvis projektet var blevet gennemført på et andet tidspunkt eller i en anden kommune. Denne særlige situation bør naturligvis tages i betragtning i forhold til de konklusioner, der fremkommer i evalueringen.

1.2 Metoden bag evalueringen

1.2.1 Data og evalueringsforløb

Det primære grundlag for evalueringen er forskellige former for kvalitative interviews. I de to områder, der er udvalgt til den dybdegående analyse, er der foretaget opfølgende enkeltinterviews med de daglige ledere samt fokusgruppeinterviews med repræsentanter fra alle involverede parter i lokalområdet samt repræsentanter fra kommunen. Disse fokusgruppeinterviews blev foretaget i foråret 2007, hvilket vil sige knapt et år efter den første interviewrunde. Dette giver mulighed for at belyse, hvordan projektet har udviklet sig i løbet af projektperioden. Derudover er der foretaget interviews i de områder, som ikke indgår i den dybdegående analyse. I alle de nye områder er der gennemført interviews med den daglige leder samt med en repræsentant fra enten den lokale idrætsforening eller en kommunal institution. I alt er der gennemført 8 interviews i de nye områder^V. Det blev valgt at benytte stort set de samme interviewspørgsmål, som da de tidligst etablerede områder blev interviewet til den første del af evalueringen, så informationerne er sammenlignelige. Dog blev

^{IV} Århus kommune støtter projektet ved at tildele 480 særlige 1/3 puljepladser, som DGI Østjylland administrerer og fordeler. Støttebeløbet udgør 4367 kr. pr. barn pr. år, hvilket svarer til 1/3 af en almindelig klubplads. Derudover støtter DGI med 5000 kr. i materialetilskud og 1250 kr. i mødetilskud. Resten finansieres via kontingentbetaling.

^V Af ressourcemæssige årsager er der ikke inddraget interviewpersoner fra alle grupperinger i alle lokalområder. I stedet er det valgt at nøjes med de personer, der blev vurderet til at have størst relevans i forhold til det enkelte projekt, og derfor varierer det, hvorvidt der ud over den daglige leder er tale om institutionslederen eller foreningslederen.

der tilføjet nogle få yderligere spørgsmål i relation til fokus i denne evalueringsdel. Interviewene i de nye områder blev foretaget i november og december 2006. I de områder, som blev beskrevet i den første evalueringsdel, og som ikke indgår i den dybdegående analyse, blev der foretaget opfølgende interviews med den daglige leder i maj 2007. Endelig er der benyttet diverse mødereferater, notater og øvrige dokumenter med relevans for de enkelte projekter. Opsamlende kan det samlede evalueringsforløb skitseres som følger:

Tabel 1: Evalueringsforløb

Periode	Interviews
Maj-juni 2006	12 interviews i de fire lokalområder, der indgik i første evalueringsdel
November-december 2007	8 interviews fordelt på de nye lokalområder, der ikke indgik i første evalueringsdel
December 2007	Opfølgende interviews med daglige ledere i de to udvalgte lokalområder
Marts-maj 2007	Fokusgruppeinterviews i de to udvalgte lokalområder
Maj 2007	Opfølgende interviews med daglige leder i de to 'gamle' områder, som ikke er udvalgt til dybdegående analyse

Som udgangspunkt er indholdet i evalueringsrapporten udtryk for situationen på de ovenstående interviewtidspunkter, hvorfor nogle af de forhold, der beskrives, kan afvige fra den aktuelle situation i dag. Dog er det forsøgt at holde rapporten opdateret i forhold til væsentlige begivenheder i de enkelte lokalområder efter interviewperioden. Af hensyn til respondenternes anonymitet er lokalområderne ikke navngivet i rapporten.

1.2.2 Den dybdegående analyse

Udvælgelsen af to områder til den dybdegående analyse er foretaget i samarbejde med projektets styregruppe. Valget faldt på de områder, der blev præsenteret som henholdsvis område 1 og område 2 i den første evalueringsdel. Der blev bevidst valgt to meget forskellige områder, da dette giver mulighed for at få flere nuancer med i relation til fritidssportens organisering. Derudover har begge områder været i gang siden august 2005 og har derfor haft mulighed for at etablere sig i lokalområdet. Generelt kan der dog ikke generaliseres ud fra erfaringerne i to områder, da der som nævnt er meget stor forskel på, hvordan fritidssporten er organiseret i de enkelte lokalområder. Ikke desto mindre formodes der at være nogle generelle træk, som kan have relevans for projektet som helhed. Desuden vil der som supplement til disse områder, løbende blive inddraget erfaringer fra de øvrige områder.

Det blev valgt at benytte fokusgruppeinterviews som den primære datakilde i den dybdegående analyse. Fordelen ved fokusgruppeinterviews er interaktionen mellem de forskellige deltagende parter. Dynamikken mellem flere personer får ofte diskussioner i spil, som ikke nødvendigvis ville komme frem ved enkeltinterviews⁵. Metoden er særligt velegnet her, fordi samarbejdet og dermed interaktionen mellem parterne udgør selve omdrejningspunktet for evalueringen. Det centrale er derfor, at deltagerne interagerer med hinanden, mens interviewereren spiller en mere tilbagetrukket rolle som moderator⁶.

Omvendt kan ulempen ved fokusgruppeinterviews være, at deltagerne kan undlade at bringe bestemte emner på bane, fordi der er andre til stede. Dette vil dog oftest kun være et problem ved diskussion af meget følsomme emner. En anden ulempe er, at det naturligvis ikke er muligt at gå i dybden med hver enkelt interviewperson⁷. Dette problem afhjælpes dog ved, at der allerede under første del af evalueringen blev foretaget individuelle interviews med en stor del af fokusgruppedeltagerne. Deltagerne blev inviteret ud fra et ønske om, at alle interessenter i hvert af de to lokalområder blev repræsenteret. Følgende personer blev inviteret til hvert af de to fokusgruppeinterviews:

- Daglig leder i fritidssporten
- Institutionsleder fra lokal institution
- Repræsentant fra lokal idrætsforening
- Bestyrelsesformand for fritidssporten
- Embedsmand fra Sport og Fritid, Århus kommune
- Embedsmand fra Børn og Unge, Århus kommune

Hver fokusgruppe repræsenterer dermed et potentielt lokalt netværk i forhold til børns fritid og idrætsdeltagelse kombineret med en kommunal repræsentant. Desværre blev ingen af fokusgrupperne helt fuldtallige. Ved fokusgruppemødet for område 2 måtte embedsmanden fra Sport og Fritid melde fra på grund af influenza. Ved planlægningen af fokusgruppemødet for område 1 var det på trods af gentagne forsøg ikke muligt at finde en dato, hvor alle kunne deltage. Af tidsmæssige hensyn måtte interviewet derfor til sidst gennemføres uden bestyrelsesformanden for fritidssporten samt embedsmanden fra Sport og Fritid. Der var ikke andre fra fritidssportens bestyrelse, der havde mulighed for at deltage, men formanden afleverede i stedet en skriftlig evaluering. Det blev ligeledes forsøgt at finde en anden repræsentant fra Sport og Fritid, men ingen andre havde tilstrækkeligt kendskab til projektet. Derfor blev det desværre ikke muligt at inkludere denne forvaltnings syn på projektet i evalueringen, selvom det kunne have været interessant^{VI}. Begges fokusgruppeinterviews var af cirka 1½ times varighed, og interviewpersonerne blev forud for interviewene informeret om de overordnede diskussionsemner.

^{VI} Samarbejdet mellem DGI og Århus kommune er dog primært foregået gennem Børn - og Unge forvaltningen, men også Sport og Fritid har været inddraget undervejs, da projektet har relevans for begge afdelinger. Derudover skal det nævnes, at det i de to fokusgruppeinterviews var to forskellige embedsmænd, der repræsenterede Børn - og Ungeforvaltningen. Ved citater refereres der til disse personer med hhv. 1 og 2, i forhold til hvilket fokusgruppemøde, de deltog i.

1.3 Rapportens forløb

Rapporten vil blive indledt med en kort status over det samlede projekt. Dette inkluderer en opfølgende beskrivelse af de områder, der blev beskrevet i den første delrapport samt en beskrivelse af de lokalområder, der siden er kommet til. Omdrejningspunktet for rapporten vil dog være den efterfølgende dybdegående analyse af to udvalgte lokalområder. Denne analyse vil omhandle fire hovedtemaer for hvert af de to områder: Efter et kort blik på deltagernes syn på fritidssportens formål, vil der være en analyse af det lokale samarbejde med vægt på udbyttet af samarbejdet og de respektive parterets rolle. Herefter vil der være fokus på det foreningsbaserede koncept med særlig vægt på aktørernes opfattelser af fordele og ulemper ved denne organiseringsform. Endelig vil aktørernes mere overordnede syn på projektførelsen blive belyst. I forlængelse af analysen af de to områder vil der være en opsamlende analyse og vurdering af de to lokalområder i forhold til evalueringens fokusområder. Derefter vil der være en perspektiverende del, hvor nogle af de problemstillinger, projektet lægger op til, vil blive diskuteret og sat ind i en bredere kontekst. Afslutningsvis vil der være en opsamling af de fundne tendenser, samt de vurderinger og anbefalinger, der kan udledes af disse, og som kan have relevans for den videre udvikling og forankring af projektet.

2 Status i de enkelte lokalområder

De tre første fritidssportsforeninger blev dannet i august 2005, og i løbet af 2006 blev der etableret fritidssport i yderligere fem lokalområder. I ét af disse områder kom projektet dog aldrig op at stå, og i et andet område er det stillet i bero. I foråret 2007 var der således fungerende fritidssportsforeninger i seks lokalområder i Århus med i alt 210 aktive børn. Yderligere to lokalområder starter formentlig op i løbet af efteråret 2007, men samtidig stopper fritidssporten i to af de eksisterende områder, hvorved der fortsat er seks aktive lokalområder. Dermed er der fritidssport i færre områder, end det var planen i den oprindelige projektbeskrivelse, men samtidig er der flere aktive børn end forventet.

I det følgende vil der være en kort beskrivelse af fritidssporten i de områder, der ikke er omfattet af den dybdegående analyse. Dette omfatter både en opfølgende beskrivelse af udviklingen i de områder, der er beskrevet i den første evalueringssdel samt en beskrivelse af fritidssporten i de nye lokalområder. Også de to områder hvor fritidssporten er henholdsvis lukket ned og stillet i bero, vil blive inddraget. Samlet bidrager statusbeskrivelserne til at give et billede af de forskellige organiseringsmåder og øvrige lokale variationer, som kendetegner projektet.

2.1 Lokalområde 3

Baggrund og formål

Lokalområde 3 er en bydel i Århus, hvor fritidssporten blev etableret i august 2005 – primært på baggrund af ventelisteproblemer i de kommunale institutioner. Fritidssporten har derfor i nogen grad fungeret som en buffer for de kommunale institutioner, hvilket har medført et

svingende medlemstal. I begge projekt-år er man startet op med over 30 børn, men medlemstallet har været faldende i løbet af året, efterhånden som der er blevet ledige pladser i de kommunale institutioner. I maj 2007 var der således kun 14 børn tilbage i fritidssporten, hvilket har medført begrænsninger for aktivitetsniveauet. Fritidssporten er dog ikke kun et opsamlingssted for de børn, der ikke får plads i de kommunale institutioner. Således er der en stigende tendens til, at børnene aktivt vælger fritidssporten:

"I år var der nogen, der decideret meldte sig ind i vores klub. Jeg har vel haft 17-18 stykker, der decideret valgte det her som førstevalg." (Daglig leder, område 3)

Organisering

Siden sidste år er fritidssporten flyttet til fodboldafdelingens klublokaler, som er placeret ved områdets idrætsanlæg. Dette har givet bedre udendørs faciliteter, og samarbejdet med fodboldklubben fungerer fint, selvom der indledningsvist var nogle kritiske røster:

"Klubben er faldet til og har accepteret, at vi er her, og synes faktisk det er dejligt, at der er noget liv hernede [...] Der kommer også flere af de ældre forbi i løbet af dagen – de sætter sig ud på bænken og kigger på ungerne. Så på den måde er der sket lidt." (Daglig leder, område 3)

Ud over samarbejdet med fodboldafdelingen er der ikke noget samarbejde med den lokale idrætsforening. Fritidssporten er ikke blevet organiseret som en afdeling af idrætsforeningen, som man ellers havde intentioner om i starten af projektperioden. Dette skyldes dels usikkerheden om, hvordan fritidssporten skal køre fremover, og dels at den daglige leder ikke umiddelbart ser så mange fordele i at blive optaget i foreningen⁸. Det tætteste samarbejde findes stadig mellem fritidssporten og SFO'en. SFO-lederen har været meget aktiv gennem hele forløbet, og er også stadig med i bestyrelsen, selvom det oprindeligt var meningen, at forældrene skulle tage helt over. Det har imidlertid været vanskeligt at finde engagerede forældre, og forældrebestyrelsen er derfor blevet opløst, og al bestyrelsesarbejdet varetages af den daglige leder og SFO-lederen:

"Der er ingen bestyrelse, der er kun mig og ham. Der er ingen forældre, der overhovedet er med. Vi har ikke nogen bestyrelse, - vi har næsten ikke nogen forening mere." (Daglig leder, område 3)

Dermed er det disse to personer, der varetager alle opgaver i fritidssporten, og forældreengagementet er stærkt begrænset. Samarbejdet mellem de to parter fungerer imidlertid upåklageligt, og der samarbejdes på mange områder. Rent organisatorisk hører fritidssporten under SFOens fodboldforening, og fritidssporten låner mange af SFO'ens redskaber og faciliteter. Derudover er den daglige leder med til personalearrangementer i SFO'en, og SFO-lederen er dybt involveret i organiseringen af fritidssporten fremover. Flytningen har desuden gjort, at den geografiske afstand mellem parterne er blevet mindre.

I det første projekt-år havde fritidssporten en del samarbejde med den ene af områdets to fritidsklubber. Intentionen var, at samarbejdet med klubben omkring aktiviteter skulle udbygges i løbet af det andet projekt-år med fast mødeaktivitet og flere arrangementer, men dette er imidlertid ikke sket. Tværtimod er samarbejdet mere eller mindre døet ud, hvilket

ifølge den daglige leder primært skyldes den usikkerhed, der har præget institutionerne i forbindelse med omstruktureringerne på fritidsområdet. Personalet har haft nok at se til internt, og derfor er kontakten på tværs ebbet ud. Fritidssportens samarbejde med de kommunale institutioner omfatter derfor primært det tætte samarbejde med SFO'en. Den daglige leder er dog tilfreds med graden af samarbejde set i forhold til fritidssportens personalemæssige ressourcer:

"Jeg har haft det, jeg kunne tænke mig. Der kunne godt have været mere, men jeg har ikke kunnet overskue mere. Hvis vi havde haft en mere på de der 10-12 timer, så kunne man have gjort meget mere." (Daglig leder, område 3)

Samlet set er den daglige leder godt tilfreds med projektforsløbet på trods af en stram økonomi, vanskelighederne i forbindelse med omstruktureringerne samt det faldende medlemstal henover året. Overordnet menes projektet da også at have haft en positiv effekt for lokalområdet, selvom det ikke har fået fat i de inaktive børn:

"Det har haft sin berettigelse, det har haft sin effekt. Men som jeg sagde før, har det ikke været de der små tykke børn, der bliver mobbet og ikke er aktive og går hjem, sidder og keder sig og spiser chips og cola. Det er ikke dem, vi har ramt. Men vi har sørget for, at børnene ikke har lavet ballade, fordi de har gået og kedet sig. Det er jeg overbevist om." (Daglig leder, område 3)

Ved det opfølgende interview var der endnu ikke klarhed omkring fritidssportens fremtid. I løbet af projektperioden har der været en tendens til, at fritidssporten i høj grad tager sig af de børn, som man har vanskeligt ved at håndtere i de kommunale institutioner, og derfor har man arbejdet med muligheden for at målrette fritidssporten til en mindre gruppe af ressourcekrævende børn. Siden interviewet har der imidlertid været møde i lokalområdet, og nu er det besluttet, at fritidssporten fortsætter i sin nuværende form. SFO'en køber derudover 10 pladser i fritidssporten, som kan bruges til forskellige børn efter behov, og den daglige leder vil dermed i endnu højere grad blive en del af personalegruppen i SFO'en. Denne model giver desuden mulighed for at fortsætte med foreningsorganiseringen, som den daglige leder ser som en stor fordel, da det giver mere fleksibilitet i hverdagen.

2.2 Lokalområde 4

Baggrund og formål

Fritidssporten i lokalområde 4 startede op i august 2006 og var således stadig i opstartsfasen, da den første del af evalueringen blev gennemført. Baggrunden for etableringen var, at nogle af lokalområdets børn ikke kunne få plads i fritidsklubben. Der var imidlertid tale om ret få børn, og løsningen blev derfor at organisere fritidssporten som en integreret del af fritidsklubben. Aktiviteterne er for alle børn i fritidsklubben, og børnene mærker ikke, om de er medlem af det ene eller det andet tilbud. Det særlige ved området er desuden, at der ikke er nogen eksisterende idrætsforeninger, og fritidssporten er derfor blevet set som startskuddet til etableringen af en lokal idrætsforening.

Organisering

Som nævnt er fritidssporten organiseret i et meget tæt samarbejde med fritidsklubben, selvom der formelt er tale om en selvstændig forening med en forældrebestyrelse. En pædagog i fritidsklubben lejes ud til foreningen og står for alle idrætsaktiviteterne. Ud over fritidsklubben er der ikke andre samarbejdsparter i lokalområdet. Fritidssporten har medført flere idrætsaktiviteter, flere idrætsredskaber og generelt mere fokus på idræt og bevægelse i fritidsklubben. Eksempelvis har den daglige leder haft succes med at lave særlige idrætsaktiviteter for pigerne, så flere piger er blevet aktive. Pigeidrætten foregår fast hver onsdag eftermiddag, men derudover er der fortrinsvis tale om spontane aktiviteter, fordi medlemmerne kommer meget spontant. Der er til gengæld kommet flere aktivitetsmuligheder. Fx har børnene selv været med til at bygge en multibane, der er planer om en volleybane, og der er kommet en idrætskasse med forskellige redskaber:

"Vi har fået lavet sådan en idrætskasse, der står fremme. Den er åben, så de skal ikke gå og bede om det, og det skal ikke være uoverskueligt, når de skal have tingene" [...] Vi har fået købt rigtig meget idrætsudstyr. Især de 5000, vi har fået, er gået til idrætsudstyr. Man har kunnet mærke, at der lige har været plads til at købe lidt ekstra." (Daglig leder, område 4)

Som det fremgår, er det særligt materialetilskuddet fra DGI på 5000 kroner, der har givet mulighed for at købe flere idrætsredskaber. Da fritidssporten er så integreret i fritidsklubben, er det imidlertid ikke umiddelbart det foreningsbaserede koncept, der har gjort den store forskel. Fritidssporten har betydet, at en medarbejder kan gå fri til idrætsaktiviteter, samt at der er mulighed for at købe flere redskaber. Dermed er der fokus på det indholdsmæssige og ikke så meget på selve organiseringsformen. Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt projektet ville være lige så godt og måske endda noget lettere, hvis fritidsklubben havde fået ekstra ressourcer til idrætsaktiviteter. Dette gælder ikke mindst, fordi det særligt er de økonomiske fordele, der fremhæves. På trods af disse overvejelser mener den daglige leder imidlertid, at projektet har haft den ønskede effekt:

"Det er meget simpelt. Det har skabt mere fokus på idræt, og det er egentlig det overordnede mål, der har været fra starten af. Plus at få plads til vores sidste medlemmer. Men altså fokus på idræt og fokus på, hvordan aktiviteterne skal laves, og hvordan de skal udføres. [...] Derfor vil jeg sige, at selvom vi godt kunne have gjort det bare med penge og ikke heddet DGI, jamen så har det haft den effekt, som det skulle: At vi har kunnet lave en bredere vifte af aktiviteter, og at vi også tænker mere, at det skal være DGI". (Daglig leder, område 4)

Derudover har fritidssporten medført en række praktiske fordele, fordi det har været muligt eksempelvis at benytte eksterne faciliteter til foreningspris. Endvidere har ledermøderne fungeret som et forum for sparring i forhold til pædagogisk idræt, og generelt er der tilfredshed med projektførelsen.

På trods af de gode erfaringer har fritidsklubben imidlertid valgt at træde ud af projektet fra august 2007 på grund af omstruktureringerne på fritidsområdet. Omstruktureringen betyder, at fjerdeklasserne skal i SFO'en i stedet for i klubben, og fritidsklubben har derfor ikke brug for ekstra pladser. Samtidig ønsker man ikke at konkurrere med SFO'en om børnene.

Fritidssportens nuværende bestyrelse har imidlertid planer om at etablere en idrætsforening i lokalområdet i stedet. Projektet er stadig på tegnebrættet, så det er endnu ikke afgjort, hvilken type af idrætsforening, der bliver tale om, samt hvorvidt der kan etableres et samarbejde mellem institutionen og foreningen. Geografisk vil der imidlertid være kort afstand mellem sportsfaciliteterne, klubben og skolen, så der vil blive tale om et samlet aktivitetsområde. De første tanker i forældregruppen går på fleksible foreningsaktiviteter baseret på et klippekortsystem med dynamiske aktivitetsplaner, samt at eksisterende aktiviteter i lokalområdet indlemmes i foreningen⁹.

Såfremt foreningsplanerne realiseres, har fritidssporten indirekte fungeret som startskuddet til en lokal idrætsforening, hvilket også var en intention, der kom til udtryk allerede i den første evalueringsskel¹⁰. Samtidig har fritidssporten haft den effekt, at der er kommet mere fokus på idræt i fritidsklubben, og der lægges vægt på den pædagogiske idræt. Fritidssportens integration i klubben har dog gjort, at selve foreningen har spillet en meget lille rolle i hverdagen. Det kan derfor ikke udelukkes, at man kunne have opnået den samme effekt, hvis klubben blot havde fået ekstra midler til idrætsaktiviteter. Dog har projektet som helhed sat nogle tanker i gang og været en øjenåbner for både børn og voksne i fritidsklubben.

2.3 Lokalområde 5

Baggrund og formål

Lokalområde 5 er en landsby uden for Århus, hvor fritidssporten startede op i august 2006. Initiativet til projektet blev taget af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra områdets kommunale institutioner samt en forældregruppe. Særligt SFO-lederen og lederen af fritidshjemmet var aktive i opstartsfasen. Den primære baggrund for etableringen af fritidssporten var tilbagevendende ventelisteproblemer på fritidshjemmet. Selvom idrætten opleves som et væsentlig formål i sig selv, har pasningsbehovet dermed spillet en stor rolle. Dette har været et problem for fritidssporten, da mange børn sprang fra, da der blev ledige pladser på fritidshjemmet:

"For mange var det centrale ikke idrætten men pasningsløsningen, og det er jo ikke det, det skal være." (Daglig leder, område 5)

Da fritidssporten startede op, var der 30 børn, og ved interviewtidspunktet i november-december var der kun 17. Dette lave medlemstal gav problemer i forhold til økonomien, og derfor valgte bestyrelsen i januar 2007 at stille foreningen i bero¹¹. En medvirkende årsag til denne beslutning var, at den daglige leder fik andet arbejde. Den følgende beskrivelse er imidlertid baseret på situationen i november-december 2006.

Organisering

Fritidssporten var organiseret som en afdeling under områdets idrætsforening, og derudover benyttede fritidssporten idrætsforeningens lokaler som fast base. Ud over at stille navn og lokaler til rådighed, spillede idrætsforeningen dog en meget begrænset rolle i det daglige:

"Mig bekendt, så er det ligesom det, der har været deres rolle. For de har ikke haft nogen frivillige at stille med ud over de forældre, der gik med i bestyrelsen. Og det er nogle af de samme, som er aktive i idrætsforeningen i forvejen." (SFO-leder, område 5)

Som det fremgår, var det i nogen grad de samme forældre, der var aktive i idrætsforeningen og i fritidssporten. I forhold til fritidssportens samarbejde med de kommunale institutioner var det primært i etableringsfasen, at institutionerne spillede en central rolle. Dog var der et dagligt samarbejde omkring lokaliteter, da SFOen og fritidssporten delte tider i gymnastiksalen¹². Derudover var der af og til et samarbejde med SFOen og fritidshjemmet omkring aktiviteter. Både skolen, SFOen og fritidshjemmet har gennem hele forløbet været meget positivt indstillet over for projektet. Ifølge SFO-lederen har samarbejdet forløbet gnidningsfrit, fordi alle de lokale aktører kendte hinanden på forhånd og var vant til at arbejde sammen. Fritidssporten har mærket den positive indstilling i lokalområdet, og den daglige leder har følt sig velkommen i lokalområdet. Dog var der fra den daglige leders side et ønske om, at etablere et tættere samarbejde med institutionerne og foreningen i dagligdagen:

"Jeg har lidt samarbejde med SFOen og fritidshjemmet omkring aktiviteter, men pt. ser jeg egentlig fritidssporten som lidt isoleret fra SFOen, fritidshjemmet og foreningen. Og det vil jeg prøve at se, om jeg kan gøre noget ved. Og da især nu, hvor der sker så meget på området, og der måske kommer en ny måde, vi skal organiseres på." (Daglig leder, område 5)

I de første måneder efter projektets start, koncentrerede den daglige leder sig om at få projektet op at køre, men på interviewtidspunktet var der således intentioner om at arbejde for mere netværk og samarbejde i lokalområdet. Ikke mindst på grund af den nye struktur på fritidsområdet:

"Mine forestillinger går på, at jeg enten bliver en integreret del af SFOen, nu hvor 4. klasse til sommer kommer ind der. Eller som en del af klubben, som nu er fritidshjem. Så jeg på en eller anden måde kom ind der og gav et tilbud men stadig var en forening og ikke et kommunalt tilbud." (Daglig leder, område 5)

Også SFO-lederen mente, at den nye struktur nødvendiggør et tættere samarbejde¹³. Da foreningen nu er stillet i bero, er disse intentioner imidlertid ikke blevet realiseret. I lokalområdet har man i en periode arbejdet på mulighederne for at genetablere fritidssporten i en eller anden form. Dette ser dog ikke umiddelbart ud til at lykkes, og derfor lukker foreningen formentlig helt.

2.4 Lokalområde 6

Baggrund og formål

Lokalområde 6 er en bydel i Århus, hvor fritidssporten startede op i august 2006. Den primære initiativtager til projektet var lederen af områdets fritidsklub, der har spillet en stor rolle gennem hele forløbet. Baggrunden for initiativet var, at man længe har haft problemer med at tilbyde pladser nok i fritidsklubben, og derfor så man fritidssporten som en mulighed for at give alle børn mulighed for et fritidstilbud. Ud over at få løst pladsproblemet var der fra både

fritidsklubbens og den lokale bordtennisklubs side et ønske om at udnytte de faciliteter, der er i området, så det i højere grad bliver et naturligt mødested for børn og unge i området.

"Baggrunden var for få pladser, og så også det her behov for at lave noget på tværs af institutioner og foreninger. Fordi der er en fælles dagsorden på motion og sundhed, der kunne blive optimeret ved at indgå i det her samarbejde [...] Jeg synes det overordnede formål er at få brugt de faciliteter, der er, i det spil der er mellem dem, som ikke lige går til sport, men som gerne vil bevæge sig." (Fritidsklubleder, område 6)

Dermed ses det som et mål i sig selv, at der kommer mere bevægelse ind i hverdagen, og samarbejdet mellem forskellige lokale aktører ses som en styrke.

Organisering

I forhold til organiseringen af fritidssporten var den oprindelige intention at involvere den lokale idrætsforening. Foreningen havde imidlertid ikke ressourcer til at deltage, og i stedet blev der etableret et samarbejde med den lokale bordtennisklub. Fritidssporten lejer sig ind i bordtennisklubbens lokaler, der er placeret i de samme bygninger som fritidsklubben. I det daglige er bordtennisklubbens rolle imidlertid begrænset:

"Foreningen, kan man sige, de står bare på lokalesiden. De vil gerne gøre det her, de vil gerne udvikle videre på det. Fordi vi har en fælles vision om at få arealerne og de her institutioner til at blive lidt mere et samlingssted for unge i området." (Fritidsklubleder, område 6)

På institutionssiden spiller fritidsklubben en central rolle. Den daglige leder er formelt ansat i fritidsklubben, der også står for den administrative og økonomiske del af projektet. Derfor har forældrebestyrelsen ikke spillet den store rolle, og man har i stedet benyttet sig af forældremøder med hele forældregruppen. På interviewtidspunktet deltog den daglige leder i de daglige møder i den samlede personalegruppe, og hver fredag havde alle børn aktiviteter sammen i fritidsklubben. Derudover var der også et godt samarbejde omkring rekvisitter og lokaler¹⁴.

Der er imidlertid sket mange forandringer i løbet af evalueringsperioden. Da interviewene blev gennemført var fritidssporten organiseret som en separat enhed med egne medlemmer, selvom der af og til var samarbejde omkring aktiviteter. Dette gav imidlertid problemer, da man oplevede, at mange af børnene i fritidssporten hellere ville ind i fritidsklubben, der har flere faciliteter:

"Ulempen er, at de bor lige her ved siden af, og de har langt bedre forhold, end vi har. Det er ligesom om, at det er et opvarmet svømmebad, og det her det er helt koldt. Og du må ikke hoppe i det varme, du må kun hoppe i det her. Det svarer lidt til det. [...] Jeg kan jo se, at alle børnene har været interesseret i at komme i fritidsklubben, 90 % af dem i hvert fald [...] De fleste af dem er ikke idrætsinteresserede unger, eller det er de, men det er ikke derfor, de har valgt det." (Daglig leder, område 6^{VII})

^{VII} Den daglige leder i fritidssporten stoppede pr. 1.12.2006, kort efter interviewene blev gennemført.

Fritidssporten er dermed kun et aktivt tilvalg for meget få af medlemmerne. Lederen af fritidsklubben har også mærket, at selvom samarbejdet mellem foreningsverdenen og institutionsverdenen medfører en række fordele, så kan det også give nogle sammenstød mellem de forskellige kulturer. Ikke mindst fordi der er forskellige regler at tage hensyn til. Eksempelvis er foreningstilbuddet åbent, så børnene fra fritidsklubben gerne må gå ind i fritidssporten. Omvendt er fritidsklubben styret af de regler og normer, der er på institutionsområdet, hvorfor personalet har vanskeligt ved at forholde sig til, at der kommer børn ind fra fritidssporten:

"Når man er inde i hinandens virkelighed, så skal man også se opgaven sammen, og sådan er projektet jo ikke født. Det er født for at løse en problematik om, at der mangler pladser på bundlinjen, og at jeg gerne vil samarbejde med nogen om det. Det er jo ikke personalet, der har ønsket, at vi skal ud at lave et foreningsprojekt. Derfor tager det tid at få kulturen til at hænge ordentligt sammen." (Fritidsklubleder, område 6)

På baggrund af de ovenstående problematikker har man siden interviewene blev gennemført valgt en ny organiseringsform, hvor fritidssporten er en integreret del af fritidsklubben, ligesom det er tilfældet i lokalområde 4. Selvom der stadig er tale om en fritidssportsforening, og nogle børn er medlem af fritidssporten, mens andre er medlem af fritidsklubben, kan børnene ikke mærke forskel. I forhold til den nye struktur på fritidsområdet var tanken dermed, at fritidssporten skulle tænkes ind i det åbne klubtilbud¹⁵. Siden er det imidlertid blevet besluttet, at fritidssporten ikke fortsætter i august 2007. Dette skyldes dels, at der nu er pladsgaranti for 4. klasserne, men det spiller givetvis også ind, at fritidsklublederen, som har været den primære drivkraft, har fået en ny stilling i den nye struktur.

2.5 Lokalområde 7

Baggrund og formål

Lokalområde 7 er en bydel i Århus, hvor en stor del af beboerne er af anden etnisk herkomst end dansk. Fritidssporten startede i september 2006 og er en del af et større integrationsprojekt, hvis primære formål er etableringen af en idrætsforening i området:

"Det helt overordnede formål det er, at det skal være en kæmpe sidegevinst til den idrætsforening, der er ved at blive etableret herude. Fordi det er et langt sejt træk at få lavet en idrætsforening." (Projektleder, område 7)

Der er ikke nogen idrætsforening i forvejen, og en undersøgelse har vist, at der er et stort behov for aktiviteter i lokalområdet^{VIII}. På grund af områdets karakteristika, er der en række særlige udfordringer i forhold til etableringen af fritidssporten. En af barriererne er, at mange af områdets beboere ikke på forhånd har kendskab til, hvad foreningsliv er. Da interviewene blev gennemført i december, var der endnu ingen børn, der kom fast i fritidssporten. Dog var der 12-13 børn, som havde været der løbende gennem perioden¹⁶. Sammenfaldet af en række

^{VIII} Den nævnte undersøgelse er foretaget af to boligsociale medarbejdere og en skoledistriktsmedarbejder, som gennem kontakt til områdets personale på skolen, i daginstitutioner og klubben har indsamlet forslag til, hvilke problematikker der bør prioriteres i området (Ansøgning til integrationsministeriet, område 7).

faktorer var imidlertid medvirkende til fritidssportens svære start. For det første var der omfattende strejker på fritidsområdet, lige da projektet var startet op, og derfor valgte fritidssporten at holde lav profil. Efterfølgende var der ramadan, og endelig blev den daglige leder sygemeldt i to uger. På grund af disse afbrudte perioder, har det været vanskeligt at holde på de børn, der startede med at komme i fritidssporten, men den daglige leder mener alligevel, at der er et behov:

"Der er ingen tvivl om, at der er behov for det i området. Så snart børnene finder ud af, hvad det egentlig indeholder, er jeg heller ikke i tvivl om, at der nok skal være tilslutning. Men de er simpelthen ikke klar over, hvad det indeholder endnu." (Daglig leder, område 7)

På interviewtidspunktet holdt fritidssporten åbent mandag, tirsdag og torsdag. Kontingentet til fritidssporten er meget lavt, sammenlignet med de andre lokalområder. Man startede ud med 200 kr. om måneden, men senere blev beløbet sat ned til 100 kr., så økonomien ikke bliver en barriere for deltagelsen. Størstedelen af områdets beboere har friplads i de kommunale institutioner, og derfor vil fritidssporten typisk være en ekstraudgift¹⁷. Derudover er det generelt svært at engagere forældrene i området:

"Ovre på skolen, når der er forældremøde, så møder der måske én forælder op. Og det er jo det samme her. Forældrene er SÅ svære at få fat i." (Daglig leder, område 7)

Organisering

Fritidssporten er organiseret som en underafdeling af den nye idrætsforening, som er under etablering. Der er dannet en bestyrelse, som dog foreløbig ikke er en forældrebestyrelse. Den består blandt andet af repræsentanter fra boligforeningerne, men på sigt er det hensigten, at forældrene skal tage over. Boligforeningerne er i det hele taget en central samarbejdspartner for fritidssporten:

"Boligforeningerne herude er meget interesserede i projektet. De lægger gratis lokaler til og ser det som en meget lille udgift i forhold til, hvad det kan tilføre området." (Projektleder, område 7)

Derudover har projektlederen været med til at planlægge etableringen af en multibane i lokalområdet, som ligeledes finansieres af boligforeningerne. I forhold til områdets institutioner var der på interviewtidspunktet endnu ikke etableret noget samarbejde. Generelt er alle lokale aktører meget positive over for projektet, men overskuddet mangler. Først og fremmest fordi der er tale om et belastet område, og derudover er der som i de andre lokalområder stor usikkerhed omkring fremtiden på grund af strukturændringerne:

"Viljen og lysten til det herude er meget stor, men der er ikke overskud til at kunne deltage aktivt i det. Det er man simpelthen for presset til." (Projektleder, område 7)

Vurderingen fra både den daglige leder og projektlederen er dog, at institutionerne formentlig kan inddrages, når fritidssporten bliver mere etableret, og der er større klarhed om, hvad det indebærer. Da interviewene blev gennemført, blev der arbejdet på at etablere et samarbejde med skolen omkring idrætstimerne, så fritidssporten kan få mulighed for at vise børnene, hvad

tilbuddet indebærer¹⁸. Overordnet har den største udfordring været kulturforskellene. Det er svært at komme med noget nyt, og det er nødvendigt med meget opsøgende arbejde for at gøre opmærksom på projektet og for at skabe den nødvendige tillid til medarbejderne:

"Det har taget lang tid for dem at få tillid til mig. Måske også fordi jeg ser lidt anderledes ud: Jeg er lyshåret, og jeg er ung. Det har faktisk vist sig at være lidt af en barriere i forhold til forældrene [...] Og først når tilliden er der, er der overskud til at turde at se, hvad projektet er. For de ved ikke, hvad en forening er. De er ikke vokset op med et foreningsliv. Så der har været rigtig mange nye ting oven i hinanden." (Daglig leder, område 7)

På trods af disse startvanskeligheder er interviewpersonerne dog optimistiske i forhold til fremtiden. Områdets karakteristika gør blot, at tingene tager længere tid end i de øvrige lokalområder¹⁹. Siden interviewene blev gennemført, er der imidlertid sket en del ændringer i fritidssporten. Dels er den daglige leder stoppet, og der er ansat nyt personale. Der er en gennemgående person, som er pædagog i fritidsklubben, og derudover er der tre store drenge fra lokalområdet. Dermed er der kommet et samarbejde op at stå med fritidsklubben, og fritidssporten er også flyttet til fritidsklubbens lokaler. Endelig er åbningstiderne blevet ændret, så der nu er aktiviteter hver søndag mellem 13 og 19, da det især er i weekenderne, at behovet er der. Cirka 17 drenge kommer stabilt i fritidssporten.

2.6 Lokalområde 8

Baggrund og formål

Lokalområde 8 er en landsby tæt på Århus, hvor fritidssporten startede op i august 2006. Der var imidlertid ikke nok tilslutning fra børnene i området, og derfor måtte projektet stoppe efter to måneder. Initiativet til fritidssporten blev taget af en uformel, lokal arbejdsgruppe bestående af blandt andet skolen, fritidsklubben, spejderne og idrætsforeningen. Selvom området generelt er meget ressourcestærkt, oplevede man i arbejdsgruppen en stigende tendens til problemer med utilpassede børn og unge:

"Vi bor i et område, der er rimeligt velfungerende [...] Men vi kunne alligevel se i udviklingen, at der begyndte at blive lidt for meget graffiti, og lidt for ofte blev der smadret buskure, og der var indbrud på skolen og i idrætsforeningen. Og derfor tænkte vi, om vi kunne gøre et eller andet i fællesskab [...] Det har ikke nødvendigvis direkte sammenhæng med det her, men det kunne være en del af det, fordi udgangspunktet var at prøve at række ud til dem, der ikke var så ressourcestærke." (Formand for idrætsforening, område 8)

Baggrunden for etableringen af fritidssporten var dermed, at man gerne ville fremme sunde fritidsinteresser blandt områdets børn gennem en fælles indsats i lokalområdet. Den primære målgruppe var børn i 6. og 7. klasse, da særligt denne aldersgruppe falder fra i fritidsklubben.

Organisering

Områdets institutioner og idrætsforeningen spillede således en central rolle i etableringen af fritidssporten. Hensigten var, at fritidssporten skulle organiseres som en afdeling under idrætsforeningen, men der nåede aldrig at blive dannet en bestyrelse. I forhold til aktiviteterne med børnene var der imidlertid ikke noget samarbejde med hverken idrætsforeningen eller

fritidsklubben. I arbejdsgruppen var man fra starten bevidst om, at man ikke selv havde ressourcer til at køre projektet. Den daglige leder havde derfor meget frie tøjler og stod for alt det praktiske i hverdagen.

"Vi havde nogle møder ind imellem, men de blandede sig ikke så meget. Nogle gange måske også for lidt. Jeg prøvede at lægge nogle ting ud til dem – især til fritidsklubben – om hvordan de kunne prøve at komme med ind i det her, men der skete ikke så meget." (Daglig leder, område 8)

Arbejdsgruppen spillede dermed en begrænset rolle i hverdagen, men det blev dog løbende koordineret, hvad der skulle ske med projektet. Den daglige leder brugte meget tid på opsøgende arbejde. Der blev udsendt foldere til alle forældre med børn i 5.-7. klasse, den daglige leder var ude i klasserne for at fortælle om fritidssporten, der blev skrevet artikler i lokalbladet, og der blev indkaldt til et forældremøde, hvor kun 2 forældre dukkede op. Derudover stod den daglige leder foran skolen hver dag, når børnene fik fri for at få dem med til aktiviteter. Ingen af disse tiltag havde imidlertid den ønskede effekt, og derfor blev det besluttet at nedlægge projektet. I den korte projektperiode var der dog 3-4 drenge, som var med til aktiviteter næsten hver dag.

Overordnet har der ikke været nogen konflikter i samarbejdet omkring fritidssporten. Alle lokale aktører var enige om, at projektet var en god ide. Lederen af fritidsklubben opfattede tilbuddet som et supplement og ikke som en konkurrent, selvom der ikke er nogen ventelisteproblematik i området. En række andre forhold kan imidlertid have været medvirkende til, at fritidssporten ikke kom op at stå. For det første mener både den daglige leder og formanden for idrætsforeningen, at det måske kunne have hjulpet at informere om projektet før sommerferien i stedet for lige efter skolestart, hvor børnenes fritidsaktiviteter for efteråret ofte er fastlagt. Et andet problem var, at det lokale, som fritidssporten skulle benytte, først stod klart, da projektet var ved at lukke ned. I projektperioden var der derfor ikke nogen base, der kunne fungere som opsamlingssted for børnene. Endelig kunne et tættere samarbejde med fritidsklubben omkring aktiviteter måske have fanget flere børn:

"Nogle dage har børnene sent fri, og så havde jeg tænkt, at jeg måske kunne komme ned i fritidsklubben og lave noget med de mindste børn, så de kunne blive opmærksomme på tilbuddet. Så kunne der måske komme 15 børn op til mig sammen med en pædagog, og så kunne vi lave noget sammen." (Daglig leder, område 8)

Dette samarbejde kom imidlertid aldrig op at stå. Både hos den daglige leder og formanden for idrætsforeningen er den overordnede vurdering dog, at det manglende behov i området, er den primære årsag til, at fritidssporten måtte lukke. Gennem kontakten med børnene erfarer den daglige leder, at børnene i forvejen er aktive efter skole, og samtidig har 6. og 7. klasse ofte først fri fra skole kl. 14. Også interessen fra forældrene ville formentlig have været større, hvis de havde oplevet et større behov for tilbuddet.

2.7 Opsamling

Som det fremgår af de ovenstående beskrivelser, er der stor forskel på de enkelte områder. Det varierer, hvilke organisationer og aktører der spiller en central rolle, og også øvrige lokale karakteristika kan have stor betydning for, hvordan fritidssporten udformes. I forhold til organiseringen er det overordnede billede det samme som i den første del af evalueringen: Det tætteste samarbejde findes mellem fritidssporten og de kommunale institutioner, mens samarbejdet med idrætsforeningerne er mere begrænset, selvom fritidssporten ofte formelt er tilknyttet idrætsforeningen.

Derudover er det karakteristisk, at strukturændringerne på fritidsområdet i Århus kommune har haft stor betydning for projektet og de involverede aktører. Evalueringsperioden har derfor været præget af stor usikkerhed omkring fremtiden. Endvidere har ændringerne i nogle områder været en medvirkende årsag til, at fritidssporten ikke fortsætter i august 2007. Dette gælder særligt i område 4 og 6, hvor fritidssporten har været en integreret del af fritidsklubben og ikke et selvstændigt tilbud. Med den nye pasningsgaranti i SFO'en til og med fjerde klasse kommer institutionerne ikke på samme måde til at mangle pladser, og behovet for denne type af tilbud er derfor mindsket.

Ventelisteproblematikken har i mange lokalområder været den primære årsag til etableringen af fritidssporten. I nogle områder har fritidssporten dermed fungeret som en buffer for de kommunale institutioner med meget svingende medlemstal til følge. Noget tyder dog på, at dette kan udjævne sig over tid. Eksempelvis har fritidssporten i område 3 oplevet, at børnene i stigende grad aktivt vælger fritidssporten som førstevalg, efterhånden som projektet bliver anerkendt i lokalområdet. Centralt er det dog, at pasningsbehovet samt de økonomiske fordele ved at indgå i projektet tilsyneladende har spillet en afgørende rolle for flere af aktørernes deltagelse.

Beskrivelserne viser desuden, at såvel lokalområdets karakter samt de involverede aktører har stor betydning. Eksempelvis er der tale om helt andre udfordringer i område 7, hvor der er mange børn med anden etnisk baggrund, end i lokalområde 3, hvor det har vist sig, at fritidssporten er et godt sted for de ressourcekrævende børn, og fritidssporten derfor har udviklet sig i den retning. Endelig er det karakteristisk, at der i flere områder er sket ændringer undervejs. Dette gælder eksempelvis i område 6, hvor fritidssporten efter et halvt år blev en integreret del af fritidsklubben, samt i område 7, hvor man fandt ud af at åbningstiderne ikke matchede det lokale behov. Dermed har fritidssporten i mange områder haft en dynamisk karakter, og der er sket en løbende tilpasning til lokalområdets betingelser og behov. Beskrivelserne tyder dermed på, at det tager tid, før projekterne finder deres naturlige leje i de enkelte lokalområder.

3 Analyse af to udvalgte områder

I det følgende vil der være en uddybende analyse af fritidssporten i lokalområde 1 og 2. Fokus vil være på forskellige aspekter af samarbejdsrelationernes karakter, fritidssportens organiseringsform samt projektførelsen. Flere af disse temaer blev også berørt i den første evalueringsskema men vil her blive behandlet mere uddybende. Analysen afsluttes med en sammenlignende analyse af de to områder. Det primære grundlag for sammenligningen er de diskussioner, der fremkom under fokusgruppeinterviewene, suppleret med enkeltinterviews og øvrige informationer omkring projekterne.

3.1 Analyse af lokalområde 1

Lokalområde 1 er en bydel i udkanten af Århus, hvor fritidssporten ligger som en del af områdets idrætspark med mange omkringliggende grønne arealer. Fritidssporten blev dannet på baggrund af lange ventelister til områdets største fritidsklub. En forældregruppe og lederen af fritidsklubben forsøgte at finde alternative løsninger, og allerede i skoleåret 2004-2005 blev der etableret et såkaldt koordineret fritidstilbud i forsøget på at afhjælpe problemet. Fritidssporten blev etableret i forlængelse af erfaringerne fra dette projekt.

Siden den første evalueringsrapport er der sket en stor udvikling i fritidssporten. Først og fremmest er der blevet ansat en pædagog mere, så der nu er to fastansatte i fritidssporten. Derudover er der blevet flere forskellige muligheder for at deltage i fritidssportens aktiviteter: Som almindeligt medlem af fritidssporten, som medlem af fritidsklubben med aktiviteter i fritidssporten eller uden medlemskab med tilmelding til udvalgte aktiviteter²⁰. I løbet af projektperioden har medlemstallet været støt voksende. Det første projekt-år var der 45 børn, i det andet omkring 60, og hele 80 børn er tilmeldte til næste skoleår^{IX}. Derudover udvides projektet også geografisk, da der fra august 2007 to gange ugentligt tilbydes aktiviteter på en anden skole i lokalområdet. I forhold til organiseringen er fritidssporten en afdeling af den lokale idrætsforening, og der er et tæt, dagligt samarbejde med fritidsklubben, der har spillet en stor rolle gennem hele forløbet.

3.1.1 Fritidssportens rolle

Indledningsvist skal aktørernes syn på fritidssportens formål kort belyses. Som det fremgår af de nedenstående citater, opfylder fritidssporten en række forskellige formål:

"Det overordnede mål er, at det er et tilbud til børn og unge, så de har et fritidstilbud, hvis de ikke får en klubplads. Og at der er noget bevægelse i det – at børn og unge får sig rørt." (Embedsmand, Børn og Unge, 1)

"Jamen, der er min vinkel også muligheden for at være sammen med kammerater efter skoletid, fordi der var en opsplittning mellem dem, der gik i klub og dem, der ikke gjorde, og det gik ud over kammeratskabsgrupperne. Og så kom indholdet senere hen af vejen. Indholdet det var noget, der blev opbygget i kraft af de medarbejdere, der blev ansat." (Fritidsklubleder, område 1)

^{IX} Rent økonomisk får fritidssporten dog kun støtte til 60 børn.

"Mit overordnede mål, hvis man skal tage det ned på det plan, det er at skabe en tryk og givende hverdag for børnene, hvor jeg bruger den pædagogiske idræt som metoden til at arbejde med børnene. Så det er jo en blanding af det hele, bevægelse og foreningsliv." (Daglig leder, område 1)

"Det er vel også vigtigt, at ungerne bliver introduceret til foreningslivet. Og at de finder ud af, at det ikke er noget farlig noget, og at forældrene måske også gør det [...] For egoistisk set for klubben, er det vel også i håb om at få flere medlemmer på et eller andet tidspunkt, når de børn, der måske ikke har dyrket idræt, bliver interesseret i at starte i fodboldafdelingen eller i svømmeafdelingen eller sådan noget." (Formand for idrætsforeningen, område 1)

I lokalområdet har der gennem mange år været mangel på pladser i de kommunale institutioner, og derfor ses det som et væsentligt formål, at give et tilbud til de børn, der ikke får en klubplads. Behovet for pladser var også en væsentlig årsag til, at projektet kom op at stå. Ifølge fritidsklublederen, der også var med under opstartsfasen, var det væsentlige at sørge for, at kammeratskabsgrupperne ikke blev splittet op, fordi nogle gik i klub, mens andre ikke gjorde. Den daglige leder ser kombinationen af foreningsliv og bevægelse, samt det at give børnene en tryk hverdag, som det væsentlige ved fritidssporten. Endelig ser formanden for den lokale idrætsforening fritidssporten som en mulighed for at introducere børnene til foreningslivet, så flere får lyst til at dyrke foreningsidræt. Samlet er der dermed mange forskellige mål med fritidssporten. Det interessante er desuden, at tilbuddet startede som løsningen på et pasningsproblem, men nu har udviklet sig til i højere grad at fokusere på den indholdsmæssige del, som endte med at blive baseret på idræt.

3.1.2 Analyse af det lokale samarbejde

I det følgende vil det blive belyst, hvordan samspillet mellem fritidssporten og de øvrige lokale aktører er organiseret. Herunder vil der blive set nærmere på udbyttet af samarbejdet, samt hvad de enkelte parter bidrager med. Endelig vil det blive belyst, hvordan samarbejdet kan udvikles yderligere.

Samarbejdet med institutionerne

I forhold til samarbejdet med institutionerne er der et meget tæt samarbejde mellem fritidssporten og den lokale fritidsklub, som også var med til at tage initiativ til projektet. Fritidssportens personale er ansat i fritidsklubben og lejes ud til foreningen. Derudover samarbejdes der omkring børnene, da fritidsklubbens medlemmer har mulighed for at tilmelde sig aktiviteter i fritidssporten. Endelig er fritidssportens personale med til personalemøder i klubben, hvor der er mulighed for faglig sparring, og hvor fritidssporten får del i de informationer, der kommer på fritidsområdet:

"Vores samarbejde med klubben, det går jo på flere forskellige ting. Det ene det er, at vi har et godt sted at være ansat. Så har vi en samarbejdspartner - både omkring børnene men også omkring nogle større diskussioner. For vi sidder kun to, og det er ikke alt man hører, når man sidder i en forening, men der kommer mange ting ud fra kommune og ungdomsring og hvad ved jeg, som klubben får del i, og det ville vi ikke få del i ellers." (Daglig leder, område 1)

Fritidssporten får dermed en lang række fordele ved det tætte samarbejde med fritidsklubben - både i forhold til rent praktiske forhold, men også på det personlige plan, fordi de ansatte bliver en del af en større personalegruppe. Fra fritidsklubbens side får man mulighed for, at fritidsklubbens børn kan melde sig til aktiviteterne i fritidssporten, og endelig vil fritidsklubben gerne være medskabende på den kultur, som fritidssporten er med til at tilføre området:

"I forhold til det lokalområde, som vi er i, er der noget livsstilsagtigt, som i hvert fald gør det vigtigt for os og for fritidsklubben som sådan. Der er nogle kulturer, som vi gerne vil være medskabende på. Det der lyse og venlige, omkring friluftsliv og sådan noget, det passer godt til det område, hvor klubben ligger. Det vil vi gerne medvirke til at styrke. Vi vil også gerne styrke foreningsfastholdelse i en eller anden form, fordi vi kan se, at der er nogle kvaliteter." (Leder af fritidsklub, område 1)

Samarbejdet mellem fritidsklubben og fritidssporten fungerer dermed upåklageligt. Ifølge den daglige leder kunne samarbejdet med institutionerne i lokalområdet som helhed imidlertid godt forbedres:

"Det kunne sagtens forbedres. Fordi vi har et meget tæt samarbejde med én institution, men der ligger jo flere institutioner, så på den måde kunne det jo sagtens gøres bedre. Og nogen er nemmere at snakke med end andre, fordi der sker mange ting lige nu, og det er jo forståeligt nok, så det kan sagtens gøres bedre." (Daglig leder, område 1)

Den usikre situation på fritidsområdet har gjort, at mange institutioner er usikre på fremtiden. Fritidssporten vil især gerne have et samarbejde op at stå med SFOen, der efter sommerferien skal overtage alle 4. klasserne, som indtil nu har været fritidssportens primære målgruppe. Dette samarbejde er imidlertid endnu ikke blevet etableret:

"Det der fylder rigtig meget lige nu, det er samarbejdet med SFOen. Fordi jeg har snakket med lederen deroppe, og han ser lidt det her 4. klasses tam-tam som om, at han skal have 4. klasserne, og så kan vi få lov at lave idræt med dem hver dag. Hvor jeg siger, jamen den går jo ikke helt. Vil du have, at vi skal være to ansatte til, at du sender nogen ned en time om dagen? Han kan ikke lige få ind i sit hoved, at jeg egentlig tilbyder mig på banen og siger, jamen, vi har det her tilbud, så du behøver slet ikke at have det problem med, at du skal have alle de der 4. klasser. For du kan prøve at få dem over til mig" (Daglig leder, område 1)

Den daglige leder ved allerede, at nogle af de kommende fjerde klasser gerne vil komme i fritidssporten, da det efterhånden har udviklet sig til et attraktivt tilbud i området. Der er imidlertid en konkurrenceproblematik, som man også har mærket til i flere af de andre lokalområder, fordi fritidssporten henvender sig til den samme målgruppe som de kommunale institutioner. På trods af det gode samarbejde har også fritidsklubben oplevet denne problematik:

"Hen ad vejen har der jo været sådan noget konkurrenceagtigt noget både på den ene og den anden led. Jamen, er der nogen her, der er ved at trække gulvtæppet væk under nogen andre. Som fritidsklub er vi så ved at save den gren over, vi selv sidder på ved at gå ind i det her? Sådan nogle ting har været oppe at vende. For i princippet henvender man jo to tilbud til de samme børn." (Leder af fritidsklub, område 1)

Indtil videre har konkurrenceproblematikken dog ikke udviklet sig til et reelt problem i lokalområdet, da der har været nok børn. Derudover adskiller fritidssporten sig

indholdsmæssigt fra de øvrige tilbud. Lederen af fritidsklubben ser dog også udfordringer i samarbejdet mellem den offentlige og den frivillige sektor, da der er forskellige traditioner og måder at gøre tingene på:

"Jamen, der er jo en udfordring i den vinkel, man har, og den måde man gør tingene på. Et eller andet sted, traditionelt set, så er det nogle ting, der er meget svære at smelte sammen, fordi hvis man tager pædagogik på en meget traditionel måde, så er det noget, der er modstander af enhver form for konkurrence. Og hvis man tager foreningslivet, sådan traditionelt set, så handler det jo om konkurrence." (Leder af fritidsklub, område 1)

Som det fremgår af citatet, er der dermed mange udfordringer i samarbejdet mellem de to sektorer²¹. Samtidig argumenteres der for, at fritidssporten måske netop har fundet mellemvejen, da der i aktiviteterne er tale om konkurrence på en pædagogisk måde. Endelig har fritidssporten så mange fællestræk med de kommunale institutioner, at forskellene mindskes.

Samarbejdet med idrætsforeningen

Som tidligere nævnt er fritidssporten i område 1 organiseret som en underafdeling af den lokale idrætsforening, og dette samarbejde fungerer godt. Den daglige leder er med til hovedbestyrelsesmøderne i idrætsforeningen, og derudover har fritidssporten fået to medlemmer i fondsbestyrelsen for områdets kommende idrætshal, hvilket også demonstrerer idrætsforeningens anerkendelse af fritidssporten:

"Men forholdet imellem os, det er rigtig godt. Der har ikke været noget der [...] Hovedbestyrelsen har ansat en fondsbestyrelse, som skal stå for den nye hal. Den nye hal bliver fondsejet. Og der var forslaget så, at jeg skulle sættes ind der, fordi der er gået en ud. Så de tager også fint imod os der, og vi har faktisk en i forvejen, så vi vil blive to. Så på den måde synes vi jo også, at anerkendelsen er der." (Daglig leder, område 1)

Fritidssporten har også været aktiv i forhold til indsamling af penge til den nye hal via arrangementer i lokalområdet. Samarbejdet mellem fritidssporten og idrætsforeningen foregår dog mest på bestyrelsesniveau, da foreningen har rigtig mange medlemmer og samtidig har svært ved at finde frivillige. I startfasen var man derfor ikke umiddelbart interesseret i et samarbejde omkring aktiviteter:

"Det var jo netop lidt svært at komme i gang derude, for idrætsforeningen, og specielt fodboldafdelingen, var meget lukket om sig selv, fordi man jo havde alle de medlemmer, man havde brug for [...] Jeg kan huske, at jeg foreslog dig [henvendt til formanden for idrætsforeningen] på et tidspunkt at lave sådan en klippekortordning, hvor man kunne prøve nogle forskellige idrætsaktiviteter. Men det er der jo ikke grobund for, når foreningen er ved at drukne i medlemmer. Og derfor var det jo netop godt at få nogle andre former for tilbud ned over." (Leder af fritidsklub, område 2)

Fra fritidssportens side er man derfor hele tiden meget opmærksom på ikke at kræve for meget af idrætsforeningen i forhold til arbejdet med fritidssporten:

"Vi var jo meget opmærksomme på, at vi ikke skulle læsse det over på foreningen, at de ikke skulle til at lave en masse ting. Fordi frivillige folk har det hårdt nok i forvejen." (Daglig leder, område 1)

Fritidssporten er overordnet blevet taget godt imod af hovedbestyrelsen. Ifølge formanden har hovedbestyrelsen hele tiden været positivt indstillet over for projektet, selvom flere i starten var lidt skeptiske. Siden har det imidlertid udviklet sig til, at man er stolt over at rumme en forening som fritidssporten:

"Jamen, jeg kan da huske den gang, vi holdt det første møde omkring fritidssport, og havde det oppe på hovedbestyrelsesmødet. Der var overhovedet ikke nogen, der var modstandere af det på nogen som helst måde. Men jeg tror da nok, at folk de syntes, nåh, okay, det var da noget underligt noget, men det kunne vi da godt. Fordi det kostede os ikke noget. Indtil til at – inklusive mig selv – egentlig er stolte af det. Jeg tror da, fritidssport er noget det første, folk nævner, hvis de bliver spurgt om afdelingerne" (Formand for idrætsforeningen, område 1)

Også hos fritidssporten er man godt tilfredse med samarbejdet og den daglige leder mener, at fritidssporten har fået det ud af det, som de havde håbet på:

"Jamen det [samarbejdet med idrætsforeningen] synes jeg jo egentlig er tæt nok. Altså, man kan jo altid gøre tingene bedre, hvis man sætter sig ned og tænker over det, men vi har i hvert fald mødt det, vi gerne vil møde. Og ja, jeg kommer med mange ideer, og det er ikke dem alle sammen, der bliver grebet, men jeg sidder også i en anden position, end de gør. Så det er ikke, fordi jeg har savnet noget fra foreningen." (Daglig leder, område 1)

Dog kunne samarbejdet, ifølge den daglige leder, udvikles yderligere gennem mere involvering fra de enkelte afdelingers side, hvor begge parter ville kunne drage nytte af et samarbejde omkring aktiviteter:

"Det er ikke fordi, de ikke forstår os, men jeg kunne godt tænke mig, at de ville udnytte os noget mere. De synes, det er enormt spændende at høre om, hvad der er sket hos os siden sidst og sådan nogle ting. Men ligesom synkronsvømmerne, nu bruger de os. De bruger os til at få nogle nye medlemmer, men så gør det da for søren. Det synes jeg ville være rart, hvis de andre afdelinger også ville begynde på. Se nu fordelene i, at vi tager en masse børn ind om eftermiddagen." (Daglig leder, område 1)

Som der også henvises til i citatet, har svømmeafdelingen meldt sig på banen i forhold til deres synkronsvømmere, og synkronsvømning har været en fast aktivitet i fritidssporten i et kvartal. Det er sådanne tiltag, den daglige leder gerne vil fremme. Fritidssportens personale arbejder derfor på en model, som de kan præsentere for de enkelte afdelinger. Igen ønsker man imidlertid at tage højde for foreningens begrænsede ressourcer:

"Man kan jo sige, at hvis håndbold gerne vil have flere medlemmer, så bliver de nødt til at sende nogen fra håndbold ned til os. Og det er det, vi går og bakser med, men jeg har den holdning, at jeg helst vil have noget at komme til dem med. Det er lettere at spise, end hvis jeg kaster en eller anden bold op, som ikke er færdig. Så vi prøver at lave en eller anden form for tilbud til dem, og så kan de så tage den eller lade være. For jeg har selv siddet i sådan en bestyrelse, og man har meget andet end det at tage sig til." (Daglig leder, område 1)

På trods af dette uudnyttede potentiale, er der generelt stor gensidig tilfredshed med samarbejdet mellem fritidssporten og idrætsforeningen. Fritidssporten har fået mulighed for indflydelse i både hovedbestyrelsen og fondsbestyrelsen for den nye hal, og kan dermed være med til at præge udviklingen i idrætsforeningen. Omvendt har idrætsforeningen fået en meget engageret afdeling under sig, som også tog aktiv del i at skaffe penge til den nye hal. Endvidere ses det som en væsentlig styrke, at børnene gennem fritidssporten introduceres til foreningslivet.

3.1.3 Det foreningsbaserede koncept

Fritidssporten er organiseret som en forening men har mange af de samme karakteristika som en kommunal institution. Dette gælder eksempelvis i forhold til åbningstiderne samt det lønnede personale. Derfor er det interessant at se nærmere på, hvordan fritidssporten adskiller sig fra de kommunale institutioner og de traditionelle idrætsforeninger, samt hvad der ses som fordele og ulemper ved, at fritidssporten er organiseret som en forening. På trods af de mange fællestræk, er der nemlig store forskelle mellem de forskellige tilbud. Noget af det, man i fritidssporten ser som en væsentlig fordel ved det foreningsbaserede koncept, er, at det giver mulighed for større fleksibilitet, end det er tilfældet i det kommunale system:

"Fordelen er så, at jeg kan tillade mig, det jeg vil. De kommunale regler med at man kun må tage fem med i svømmehallen og alle de der ting, dem ligger jeg ikke under. Altså, ansvaret og sikkerheden skal selvfølgelig være på plads, men der er flere ting. Vores hovedregel om at deltage eller gå hjem ville jeg heller ikke kunne køre, hvis jeg var kommunal. Og det er altså en vigtig del af vores kultur. Den virker måske lidt kedelig og lidt hård, men det virker. Også på grund af forholdene ude hos os. I sådan et vejr her, hvor det regner, skal vi alligevel ud. Klokken den er to, og vi skal af sted nu. Hvis de havde valget, ville de sige nej." (Daglig leder, område 1)

Som det fremgår, giver fleksibiliteten blandt andet mulighed for, at man i fritidssporten kan sende børnene hjem, hvis de ikke vil deltage i dagens aktiviteter. En anden forskel, som også ses som en væsentlig fordel, er, at der er mulighed for at træffe hurtige beslutninger^x. Det kan virke motiverende, at tingene lykkes hurtigt, og som det fremhæves af lederen af fritidsklubben, kan det netop være et af de områder, hvor det kommunale system kan lære noget af den frivillige sektor:

"Man kan også vende det den anden vej rundt. Kommunen kan også lære noget af at arbejde sammen med foreninger. Der er kortere til beslutningerne, der er kortere vej til, at ting bliver sat i værk. Der er ikke den der med, at vi skal spørge og spørge, og så får vi svar om et halvt år. Der sker noget [...] Det er et løft for det hele, og man får straks et klap på ryggen i kraft af, at man ser tingene lykkes." (Leder af fritidsklub, område 1)

Endvidere mener flere af de interviewede, at ildsjæle engagerer sig mere aktivt, når der er tale om en forening, end når der er tale om en kommunal institution. Holdningen er således, at de ansatte i fritidssporten er villige til at yde en større indsats, end hvis de var kommunalt ansatte.

^x Både fleksibiliteten og de hurtige beslutningsgange fremhæves også af formanden for fritidssportens bestyrelse (Skriftlig evaluering, modtaget pr. mail 20. maj 2007).

"Men igen, hvis nu man havde været almindelig kommunalt ansat i den situation, som [den daglige leder] er i, ville man så lægge så mange kræfter i sin fritid, fx med hal, hovedbestyrelsesmøder og alt muligt andet – jeg ved det ikke?" (Formand for idrætsforeningen, område 1)

"Nej, hvis man er ansat i det kommunale system, så er man lønarbejder et eller andet sted. [...] Nu har jeg ikke så mange af dem her, men jeg har da andre steder oplevet det der med, at 'nej, jeg gider ikke tage denne her konflikt, for nu er klokken fem, og så skal jeg hjem'. Det oplever jeg så heldigvis ikke der, hvor jeg er nu, men det ligger der et eller andet sted. Og der er en forskel – at man engagerer sig i det på den måde." (Leder af fritidsklub, område 1)

Det kan diskuteres om dette er en generel betragtning, eller om vurderingen i højere grad bygger på interviewpersonernes opfattelse af engagementet i fritidssporten i område 1. I hvert fald er det tydeligt, at interviewpersonerne tillægger det personlige engagement stor betydning for projektet. Også indholdsmæssigt er der en række forskelle mellem fritidssporten og de traditionelle kommunale institutioner. Dels på grund af den store fokus på idræt men også i forhold til de rammer, der er omkring aktiviteterne:

"Man siger, at en fritidsklub er et sted, hvor man kan komme og hænge ud, hvis man er træt af at sidde derhjemme. Det er det ikke hos os. Det er ikke et sted, hvor man kommer og hænger ud. Det gør man også, men der er noget andet, der også er vigtigt. Og det er ikke noget, man behøver i en fritidsklub. Du kan komme, så kan du sætte dig med en jumbobog, så kan du sidde der i tre timer, og så kan du gå hjem igen. Vi stiller nogle krav, som ikke bliver stillet i en fritidsklub." (Daglig leder, område 1)

Til forskel fra de kommunale institutioner er fritidssporten baseret på faste aktiviteter, og der stilles krav om, at børnene indordner sig under fællesskabet, hvilke der ifølge den daglige leder er meget læring i. Samlet opleves der dermed en række fordele ved, at fritidssporten er organiseret som forening, men der er imidlertid også ulemper. Eksempelvis kan det være svært at få frivillige til at administrere ansættelsesforhold og løn. I område 1 er dette løst ved, at fritidsklubben tager sig af disse forhold, selvom det er ekstra arbejde for dem, men det er ikke nogen selvfølge, at det kan organiseres på denne måde:

"Det lønmæssige er en ulempe i forhold til, at det er meget svært at få dem [fritidssportens bestyrelse] til at sidde med alt det ansvar. Det er meget nemmere i et kommunalt system, eller i et DGI system, hvor det hele kører i forvejen, og man så lejer ud. Det ser jeg som en ulempe. Fordi det her er jo en ekstra byrde for fritidsklubben, så hvorfor skulle de gøre det. Men det vil de så gerne, fordi de også ser os som en ressource". (Daglig leder, område 1)

Derudover er der det økonomiske aspekt, hvor fritidssporten løbende må balancere indtægter og udgifter efter antallet af medlemmer, mens man i kommunal institutioner i højere grad har mulighed for at udligne underskud og overskud over nogle år²². Endelig er der ikke mulighed for at søge friplads i fritidssporten, og personalenormeringen er væsentlig lavere, end i de kommunale institutioner:

"Altså lokale løsninger, som [lederen af fritidsklubben] plejer at sige, det er jo en nødvendighed. Og vi plejer også at oplyse vores forældre om, når vi henvender os til nye, at det her det er en forening, det er ikke et kommunalt tilbud. Og det indebærer blandt andet, at man ikke kan søge friplads. Og det andet er, at vi har to pædagoger til 60. Men med det sagt så har vi jo også vores

faglige stolthed i, at vi begge to er pædagoger. Så vi kan tilbyde noget, men vi kan selvfølgelig ikke tilbyde det samme.” (Daglig leder, område 1)

Hele organiseringsformen og de økonomiske rammer, giver dermed fritidssporten nogle andre forhold at arbejde under, end hvis tilbuddet var organiseret som en kommunal institution. Det foreningsbaserede koncept giver både begrænsninger og muligheder, men på baggrund af interviewene må det dog konkluderes, at de involverede ser flere fordele end ulemper ved organiseringsformen. Fritidssporten kan ikke tilbyde det samme som en kommunal institution men opleves som et godt alternativ med fokus på indholdet.

Selvom fritidssporten er organiseret som en forening, adskiller den sig imidlertid også fra de traditionelle idrætsforeninger. Dels er der forskel på indholdet og organiseringen af de aktiviteter, der tilbydes, hvilket gør, at fritidssporten muligvis kan ramme nogle af de børn, der ikke passer ind i det traditionelle foreningsliv:

”Vi rummer alle på en anden måde. Fordi vi deler ikke op. Vi skiller ikke efter, hvem der kan komme på førsteholdet, og hvem der skal ned på tredjeholdet. Derudover er man på tværs af køn, og det er en meget mere legende tilgang, fordi vi ikke har en kamp, der skal vindes på søndag. Så vores fokus ligger et helt andet sted. Og det er ikke for at sige noget dårligt om foreningslivet – jeg er selv foreningsmenneske. Vi tilbyder bare noget, som måske kan ramme de børn, som ikke passer ind i de rammer. Men vi har jo også mange, som går til håndbold og fodbold, og som er begge steder, og som lærer, at der er forskel. Der er forskel på, når de spiller håndbold hos os, og når de spiller oppe i hallen.” (Daglig leder, område 1)

En anden væsentlig forskel er tidspunktet for aktiviteterne, som var en medvirkende årsag til, at man i starten ikke kunne skaffe frivillige:

”Det var jo også det, der var problemet til at starte på. Det har vi jo snakket meget om, det der med kulturerne, den der frivillighed, der ligger i foreningslivet. Men det var meget svært at hyre nogle instruktører eller bare nogle frivillige eller velvillige efter klokken tolv, når ungerne havde fri fra skole. Fordi foreningslivet starter først klokken tre. Så var der jo et tomrum der, hvor vi var nødt til at finde noget professionelt, og give det en anden sammenhæng, hvor der var noget, der lignede et job i det her. Fordi man kan sige, at velviljen er der jo. Men det er bare ikke klokken 12.” (Leder af fritidsklub, område 1)

Tidspunktet for aktiviteterne i fritidssporten var dermed en af årsagerne til, at man var nødt til at basere projektet på lønnet personale frem for frivillige fra det etablerede foreningsliv.

3.1.4 Projektforløbet

Blandt de interviewede fra område 1 er der overordnet et meget positivt syn på projektforløbet. Samarbejdet med både fritidsklubben og foreningen har fungeret godt, og de problemer, der har været undervejs, kan overvejende tilskrives de omlægninger, der er i gang på fritidsområdet. Derudover mener den daglige leder også, at fritidssporten har haft en effekt. Dels har det givet børnene en bedre opfattelse af idræt, og derudover er nogle af de mindre aktive børn begyndt at dyrke idræt²³. Også i forhold til DGIs rolle er der tilfredshed:

”I starten var der jo rigtig meget DGI på banen i forhold til at få det i gang og køre det lige præcis, som det skulle være i [området], for lige at tage vores eksempel. Nu mærker jeg det mere

som om, at nu kører det der, så nu kører vi det op, og hvordan koordinerer vi det så lidt mere overordnet. Så det har følt sig frem, synes jeg. Og de har altid været der. Hvis jeg har haft brug for et eller andet og har ringet til Else [projektlederen]. Det er jo stort set ligegyldigt, hvornår det har været, så har hun været der. Nu sidder styregruppen så og arbejder på, jamen hvad gør vi så videre med det her? Er det så godt, at det skal køre videre? Det hjælper jo også mig, at jeg ikke skal sidde og tænke det.” (Daglig leder, område 1)

Derudover tillægges det stor betydning, at der er etableret et netværk mellem alle fritidssportsforeningerne, hvilket særligt på indholdssiden har bidraget til at udvikle projektet:

“Det har været udviklende indholdsmæssigt, fordi vi har fået nogle ideer på, hvad det lige er, det her skal handle om. Det der med at hæve indholdet på det. Vi skal ikke bare beskæftige børnene i deres fritid, der skal også være noget indhold. Og der har været noget vidensudveksling i det netværk. Jeg synes da stadigvæk, den er der, og jeg synes den bliver mere og mere tydelig på indholdssiden i kraft af det DGI-netværk. Og det er jo det, vi på sigt skal overleve på - det er jo lidt en overlevelsesstrategi også.” (Leder af fritidsklub, område 1)

Ifølge både lederen af fritidsklubben og den daglige leder, er det netop indholdet, der skal slås på fremover, da det er her fritidssporten adskiller sig væsentligt fra de øvrige tilbud. Endvidere betoner flere af interviewpersonerne, at personafhængigheden har spillet en stor rolle for projektet. Formanden for idrætsforeningen lægger især vægt på betydningen af den daglige leders engagement:

“Ja, fordi man kan jo vende det om og sige, at hvad hvis nu [den daglige leder], som er en ufattelig ildsjæl og engageret i alt, hvad hun foretager sig, det er min opfattelse i hvert fald. Hvis nu hun bare var almindelig ansat: ‘Det rager da mig, hvad der sker efter klokken 17’. Hvordan var vores holdning til det så? Hvis hun ikke kom på bestyrelsesmøderne og alt det der, ikke. Jamen, er vores holdning til fritidssport afhængig af vores holdning til [den daglige leder]? Sådan kan jeg da godt tænke. Fordi det er klart, jamen, hun styrter med 400 km/t frem i forreste linie både med hal og det hele. Hvordan ville det se ud, hvis vi aldrig så dem?” (Formand for idrætsforeningen, område 1)

Som citatet illustrerer, mener formanden for idrætsforeningen, at samarbejdet meget vel kunne være anderledes og mindre tæt, hvis der ikke havde været en ildsjæl som den daglige leder. Et centralt spørgsmål er derfor, hvordan man kan bevare ildsjælens engagement? Ifølge den daglige leder betyder det meget for engagementet, at man har nogen at læne sig op af, og at der er et godt miljø omkring arbejdet. Dette indikerer, at et samarbejde med andre aktører i lokalområdet kan være med til at bevare ildsjælens engagement, fordi opgaverne spredes ud på flere:

“Jeg tror også, det handler meget om, at man er sammen, og at man ikke føler, at man står alene. At man har nogen, man kan læne sig op af. Det har jeg selv set med mange. Nu har jeg selv siddet i et ungdomsudvalg i en anden klub, og lige pludselig forsvinder dem, man synes er fyrtårnet, fordi de ikke har haft noget hjælp. Og det hænger meget sammen med, om man har et hyggeligt miljø, hvor man godt kan lide at være.” (Daglig leder, område 1)

I forhold til fritidssportens fremtid i lokalområdet, er der mange visioner. Dels har man gjort sig nogle overvejelser om, hvordan fritidssporten kan passe ind i den nye struktur på fritidsområdet. På sigt ses fritidssporten som et godt alternativ for de ældste børn i SFOen, der nu skal rumme til og med 4. klasse²⁴, og man håber derfor, at tiden efterhånden bliver moden

til et tættere samarbejde med SFOen. Derudover overvejes det, hvorvidt der skal udbydes mere fleksible medlemsformer for at fange de børn, der ikke tiltrækkes af faste ugentlige aktiviteter:

"Det er i hvert fald noget, vi snakker meget om i forhold til den der foreningsfastholdelse. Hvad er det lige for nogle mekanismer, der gør, at man falder fra i foreningerne, når man er 12 år. [...] Det vi senest har snakket om, det er, at det ikke bare er det med, at man bliver udkonkurreret, og at kammeraterne er bedre til det. Det er også noget med, at det ikke passer ind i ungdomslivet som sådan, at man skal gå til træning, når man ikke lige har lyst den torsdag. Så det vil vi da dykke mere ind i." (Fritidsklubleder, område 1)

Fritidssporten overvejer derfor, at lave et klippekortssystem som alternativ til de almindelige medlemskaber. På længere sigt har den daglige leder visioner om, at pædagogisk idræt skal udbydes i idrætsforeningen på lige fod med andre typer af idræt, så det bliver et tilbud til alle aldersgrupper:

"Jeg så jo gerne, at pædagogisk idræt blev udbudt ude i vores område på højde med håndbold, fodbold og alt muligt andet. I stedet for at det bare bliver for nogle bestemte aldersgrupper. Men at vi får lov til at tilbyde det til alle de mennesker, som ikke lige passer ind på den hylde. At vi kan tilbyde en anden hylde, som også handler om bevægelse, hvor de kan være med. Og at det ene ikke udelukker hinanden." (Daglig leder, område 1)

Overordnet er visionen dermed at skabe alternative foreningsaktiviteter, så det bliver muligt at ramme en bredere målgruppe, end det er tilfældet med de traditionelle foreningsaktiviteter.

3.2 Analyse af lokalområde 2

Lokalområde 2 er en forstad til Århus med knap 10.000 indbyggere. Området er karakteriseret af et velfungerende foreningsliv, og fritidssporten er for nylig flyttet til lokaler i områdets idrætshal, tæt på mange idrætsfaciliteter. Tilslutningen til fritidssporten har været stigende gennem projektperioden. I det første år blev lokalområdet tildelt 40 puljepladser, hvilket steg til 50 puljepladser i det andet projekt-år. Til næste skoleår har 90 børn søgt om at blive optaget i fritidssporten^{XI}.

I det første projekt-år var samarbejdet mellem fritidssporten og andre aktører i lokalområdet meget begrænset. Selvom fritidssporten oprindeligt udsprang af den lokale idrætsforening, var den i starten organiseret som en selvstændig forening^{XII}. Nu er den imidlertid blevet optaget som en afdeling under idrætsforeningen, og dermed er der blevet etableret et tættere bånd. I forhold til de lokale institutioner er det ikke lykkedes at etablere et samarbejde, hvilket primært skyldes en række konflikter og misforståelser i opstartsfasen. I det andet projekt-år har man forsøgt at etablere et samarbejde omkring aktiviteter, men dette er af forskellige årsager ikke kommet op at stå. Indtil videre har samarbejdet med institutionerne derfor været meget begrænset.

^{XI} Fritidssporten er dog kun blevet tildelt 50 1/3 puljepladser.

^{XII} Dette skyldtes primært økonomiske årsager, da hovedforeningen hæfter økonomisk for de enkelte underafdelinger. Nu er der imidlertid lavet en særregel, så dette ikke er tilfældet med fritidssporten.

3.2.1 Fritidssportens rolle

Indledningsvist skal der kort kigges nærmere på de enkelte parterers syn på formålet med fritidssporten. Ifølge bestyrelsesformanden er det overordnede formål pasningstilbuddet kombineret med idrætsaktiviteter:

"Jamen, det er jo pasningstilbuddet kombineret med noget idræt. Det er jo egentlig det, det er, ikke. Og et ønske om at have noget alternativt – selvfølgelig også til SFO og til fritidshjemmet [...] At man hygger et sted, man hænger ud med nogen, og så får man også noget godt at spise, noget sund mad, og så nogle aktiviteter i de her tider, hvor mange børn jo desværre vejer lidt for meget – eller nogen gør". (Bestyrelsesformand, område 2)

Som det fremgår af det følgende citat, var pasningsbehovet også en væsentlig årsag til, at fritidssporten i sin tid blev etableret på initiativ fra idrætsforeningen. For den daglige leder er formålet i højere grad at skabe en alternativ idrætsforening, da de traditionelle idrætsforeninger har svært ved at holde på børnene, når de når en vis alder:

"Jeg synes, at der er to aspekter i det. I sin tid, da vi arbejdede på at starte op, da skulle vores hovedformands barn til at starte i fjerde klasse og skulle til at gå i fritidsordning, og han kunne ikke sådan lige få en plads. Det var der ikke garanti for, at han kunne, og han syntes, at han var alt for lille til at gå hjem. Så med det i sigte, og så at hallerne stod tomme i det samme tidsrum, som han havde behov for pasning til sit barn, så var det ham, der satte gang i tingene. For mig er det måske sådan lidt mere med at skabe en alternativ idrætsforening, fordi vi mister tit børnene, når de når op i den alder. De gider ikke det der med at skulle gå til en ting en gang om ugen. Så for at prøve at skabe en alternativ idrætsforening, så kastede vi os ud i noget som det her. For at se om det kunne holde lidt mere på børnene og få dem til at lave noget aktivitet." (Daglig leder, område 2)

Fra kommunens side lægges der vægt på at finde en middelvej mellem institutionslivet og foreningslivet. Derudover ses fritidssporten som et godt tilbud til de børn, som har behov for et mere sporadisk fritidstilbud, end det der findes i institutionerne:

"Der er flere forskellige aspekter i det. Der tror jeg, at ideen grundlæggende handler om, at man finder en flade midt imellem foreningslivet på den ene side, hvor der er et folkeoplysningsformål. Og så har man fritidshjem og fritidsklubber og for den sags skyld også SFO'er, som har et pædagogisk formål og lidt mere struktur omkring institutionsformen. Der kan man sige, at fritidssporten det er jo midt imellem. Den er i familie med begge dele, kan man sige på godt og ondt [...]Men det her tiltag kunne også give et tilbud til nogle af dem, som havde et mere sporadisk behov for et klubtilbud." (Embedsmand, Børn og Unge, 2)

Samlet må det konkluderes, at pasningsbehovet har spillet en væsentlig rolle for, at fritidssporten blev etableret, og det ses stadig som et centralt aspekt ved fritidssporten. Derudover lægges der vægt på idrætten og det foreningsmæssige aspekt, og den daglige leder ønsker at skabe en alternativ idrætsforening i forsøget på at få flere børn i gang med idrætsaktiviteter. Endelig lægges der fra kommunens side vægt på, at fritidssporten kan være med til at dække et behov for de børn, der ikke nødvendigvis har behov for et traditionelt klubtilbud.

3.2.2 Analyse af det lokale samarbejde

I det følgende vil der være fokus på samarbejdet i lokalområdet. Særligt vil der blive fokuseret på, hvordan parterne ser på udbyttet af samarbejdet, samt hvilke uudnyttede potentialer, der stadig er i lokalområdet.

Samarbejdet med institutionerne

Som nævnt er der ikke etableret et samarbejde mellem fritidssporten og de kommunale institutioner i området, og derfor er der ikke noget partnerskab mellem den offentlige og den frivillige sektor^{xiii}. Den primære årsag til det manglende samarbejde er, at parterne kom skævt ind på hinanden i startfasen, og parternes respektive forventninger til samarbejdet ikke blev afstemt, inden projektet gik i gang. Dette er imidlertid beskrevet nærmere i den første evalueringsrapport^{xiv}, og her vil der i stedet være fokus på, hvad parterne kunne forstille sig at få ud af et eventuelt samarbejde, samt hvad de selv mener at kunne bidrage med. For den daglige leder kunne en væsentlig fordel ved et samarbejde med institutionerne være muligheden for faglig sparring omkring pædagogiske problemstillinger. Netop dette savnes, da den daglige leder er den eneste i fritidssporten med pædagogisk baggrund:

“Der kan jeg godt mærke, at især den faglige sparring med nogle institutioner herude, det kunne virkelig være helt optimalt.” (Daglig leder, område 2)

Derudover kunne et samarbejde omkring aktiviteter give børnene forandringer i hverdagen og nye udfordringer, da institutionerne og fritidssporten har forskellige kompetencer, som med fordel kunne udnyttes i aktiviteterne. Det var netop samarbejde omkring aktiviteter, der var lagt op til i sensommeren 2006, hvor institutionerne selv tog kontakt til fritidssporten, og der blev planlagt en række aktiviteter. Blandt andet rollespil og fodboldturneringer, hvor institutionerne og fritidssporten har hver deres kompetencer:

“Noget af det vi prøvede at samarbejde med et af fritidshjemmene om, det var, at vi kunne iværksætte nogle indendørs fodboldturneringer, og så kunne de iværksætte noget rollespil, fordi det var noget, de kunne oppe hos dem. Det er så desværre ikke blevet til noget, fordi der var strejken og sådan noget [...] Men hvis det nu ikke havde været, så havde vi jo haft et samarbejde.” (Daglig leder, område 2)

Som det også fremgår af citatet, blev nogle af de planlagte arrangementer imidlertid aflyst, og til de arrangementer, der blev gennemført, var der begrænset eller slet ingen tilslutning fra fritidshjemmene. Dette skyldes dels strejken på fritidsområdet samt en række andre omstændigheder. Selvom begge parter tilsyneladende er indstillet på at se fremad, giver interviewene indtryk af, at kommunikationen mellem parterne stadig ikke er optimal. En medvirkende faktor til dette kan være, at omstruktureringer på fritidsområdet har medført en

^{xiii} Der er to fritidshjem og en fritidsklub i lokalområdet. Til fokusgruppeinterviewet blev institutionerne derfor bedt om at sende en repræsentant for alle institutioner, og det blev lederen af fritidsklubben, som også blev interviewet til den første evalueringsdel. De forsøg, der var i sensommeren 2006 på at arrangere fælles aktiviteter, var imidlertid et samarbejde mellem fritidssporten og de to fritidshjem, hvorfor kun fritidssportens oplevelse af forløbet kan indgå i denne rapport.

^{xiv} Se Thøgersen (2006): "Fritid til Bevægelse - Evalueringsrapport 1. del".

øget usikkerhed blandt institutionerne. Derfor har fritidssporten også følt det mere vanskeligt at tage kontakt til institutionerne, end det ville være under normale omstændigheder²⁵.

Den daglige leder forestiller sig dermed, at et potentielt samarbejde kunne indebære enkeltstående idrætsarrangementer, hvor børn fra institutionerne deltager sammen med børnene fra fritidssporten. En anden mulighed kunne være at bytte børn, så de får mulighed for at prøve andre aktiviteter. Endelig kunne den daglige leder også forestille sig, at en gruppe børn fra fritidsinstitutionerne kom ned i fritidssporten sammen med en pædagog for at dyrke idræt. Lederen af den lokale fritidsklub er heller ikke afvisende over for et samarbejde med fritidssporten. Fritidsklubben har en meget social profil, og har mange børn med friplads. Derfor har klubben nogle særlige kompetencer i forhold til ressourcekrævende børn, som ifølge klublederen vil kunne udnyttes i et samarbejde:

"En af vores kompetencer det er jo dem, der skal have lidt vejledning – der har vi gode kompetencer [...] Vi har også tid til at sige til de unge: 'Hvorfor gør du sådan?' – Eller vi har ikke tid til det, vi tager os tid til det. Det er vores opgave. Men det er der, hvor I kunne bruge os – 'jamen, prøv lige at hør – ham her Muhammed, eller hvad han nu hedder – er der ikke et eller andet med ham? Eller vi har en gruppe hernede omkring fritidssporten – hvad er nu det for noget?' Der ville vi gerne bruges på den måde, hvis vi bare havde lidt flere ressourcer".
(Fritidsklubleder, område 2)

Fritidsklublederen kunne dermed forestille sig et tættere samarbejde omkring de ressourcekrævende børn med bedre kommunikation mellem de forskellige fritidstilbud. Som citatet også viser, føler klubben imidlertid ikke, at de har ressourcer nok til at indgå aktivt i sådan et samarbejde. En anden mulighed kunne være, at de forskellige fritidstilbud i højere grad snakker sammen om, hvilket tilbud der passer bedst til det enkelte barn:

"Det var sådan noget, jeg godt kunne ønske mig i fremtiden, at vi kunne få et samarbejde om. Det har vi så også haft om et enkelt barn, hvor moren ville tage barnet ud, og hvor jeg sagde, jamen, det synes jeg du skal gøre, for det er meget bedre, at hun går nede i [fritidssporten], fordi hendes veninder er dernede. Er de ikke det, så er det bedre, hun går oppe hos os. Sådan kunne vi lave et samarbejde. Det er jo selvfølgelig kammeratskabsrelateret det her." (Fritidsklubleder, område 2)

Både fritidsklubben og fritidssporten ser dermed potentielle fordele ved et samarbejde. Det samme billede gjorde sig imidlertid gældende ved de interviews, der blev gennemført i forbindelse med den første evalueringsdel, men alligevel er samarbejdet ikke kommet op at stå. Dette kan skyldes forskellige årsager. Dels har interviewene som nævnt givet indtryk af, at kommunikationen mellem de forskellige parter stadig er meget begrænset og langt fra optimal. Dette kan skyldes, at den dårlige opstartsfasen stadig spiller en rolle for relationen mellem parterne, men også de igangværende strukturændringer på fritidsområdet kan have betydning. Derudover har der været en række uheldige omstændigheder, som eksempelvis strejken, der har medført aflysninger af nogle af de planlagte fælles aktiviteter. Endelig har det givetvis også betydning, at fritidssporten med tiden har fundet sit eget ståsted. Derfor bruger man fra fritidssportens side ikke længere så meget energi på at få et samarbejde op at stå²⁶.

Samarbejdet med idrætsforeningen

Fritidssporten er organiseret som en underafdeling af den lokale idrætsforening på lige fod med de øvrige afdelinger i foreningen. Dette medfører en række praktiske fordele for fritidssporten:

"Vi får lov til at annoncere i deres blad, og så får vi lov til at komme på deres hjemmeside. Og så er der jo en hovedbestyrelse, som man kan henvende sig til, hvis der er problemer af den ene eller den anden art." (Daglig leder, område 2)

Som medlem af hovedforeningen kan fritidssporten desuden søge om kursustilskud gennem Århus Idrætssamvirke samt låne idrætsforeningens faciliteter. Fritidssporten og foreningen har også samarbejdet om at finde en løsning på fritidssportens lokaleproblemer, da de tidligere lokaler ved svømmeklubben skulle renoveres. Løsningen blev her, at fritidssporten nu er flyttet op i idrætshallens lokaler. Endelig samarbejdes der omkring redskaber til idrætsaktiviteterne:

"Vi har jo samarbejde omkring vores redskaber og vores rekvisitter og sådan noget. Der låner vi af hinanden. [...] Og det er jo megagodt, at vi ikke skal gå ud og købe 7 basketbolde og 20 badmintonketsjere." (Daglig leder, område 2)

Derimod er der ikke noget samarbejde omkring idrætsaktiviteterne. Dette skyldes dog primært, at personalet i fritidssporten selv har de fornødne kompetencer inden for de traditionelle idrætsgrene, som idrætsforeningen udbyder. Derudover ønsker fritidssporten i vid udstrækning at tilbyde aktiviteter, der ikke findes i de traditionelle idrætsforeninger, og her benyttes instruktører udefra:

"Fodbold og badminton og sådan noget – det kan vi godt selv, så det er næsten ikke nødvendigt, at der kommer instruktør på. De ting vi har instruktør på, det er nogle ting, som man ikke kan finde her i idrætsforeningen." (Daglig leder, område 2)

Samlet har samarbejdet derfor i høj grad praktisk karakter. Fritidssporten får nogle muligheder, som de ville have vanskeligt ved at opnå, hvis de ikke var medlem af idrætsforeningen. Derudover kan fritidssporten drage nytte af de kompetencer, der er i hovedforeningen:

"Nu var jeg med på hovedbestyrelsesmøde første gang, og det var da en stor oplevelse at høre, hvad andre gør, hvad sammenhængen er, og hvad man kan gøre på kryds og tværs. Og på den måde, så hjælper det også én til at blive et endnu bedre sted." (Bestyrelsesformand for fritidssporten, område 2)

Det er imidlertid ikke kun fritidssporten, der drager nytte af samarbejdet. Også i idrætsforeningen er man glade for fritidssporten og sætter pris på samarbejdet:

"Som idrætsforening er styrken - altså det siger jeg - at vi har fået en herlig forstyrrelse ind i sådan et traditionelt tænkende tungt, tungt tankskib af en traditionel idrætsforening, som hvis vi kigger i krystalkuglen kunne få nogle problemer med ad åre. Der synes jeg, [fritidssporten] er sådan et konkret bud på, hvordan man kan udvide sin horisont frem for at tænke i traditionel forening, helårlige medlemskaber, tilstedeværelse, og at en hal kun kan bruges til håndbold og badminton og sådan noget, ikke. På den måde kan man sige, at så er [fritidssporten] det der lille barn, der hele tiden siger: 'Kan vi ikke gøre et eller andet?'. Det er sådan herligt at blive forstyrret"

på den måde, så man tænker: 'Nåh ja, man kunne måske godt.'" (Næstformand i idrætsforeningen, område 2)

Som citatet illustrerer, ser næstformanden fritidssporten som en mulighed for at bløde op på den traditionelle idrætsforening. Fritidssporten ses som et eksempel på nytænkning, der kan hjælpe foreningen til at se muligheder frem for begrænsninger. Derfor ser næstformanden det også som en stor fordel, at fritidssporten nu er flyttet op i halområdet, så der kommer liv og glade dage i dagtimerne, hvor idrætsanlægget ellers ikke bruges så meget²⁷. Internt i idrætsforeningen har der dog været store diskussioner om, hvorvidt fritidssporten kunne optages som en underafdeling, fordi den adskiller sig meget fra en traditionel idrætsforening. Flere var derfor i tvivl om, hvorvidt den hørte til i idrætsforeningen:

"Hov, hvad er nu det for noget? Kan man det? Der har været store diskussioner om, hvorvidt man overhovedet kunne det. Er [fritidssport] overhovedet en idrætslig ting, eller hvad er det for noget? [...] Og uden vi skal lukke op for det, så er der forskellige meninger om det. Men efter noget snak, så var det det. Men man kan godt forstå andre foreninger, der har valgt at sige: 'Nej – I må henvende jer til de kommunale myndigheder. Det vil vi slet ikke have noget med at gøre', men sådan blev det jo ikke. Og heldigvis – men sådan kunne det godt være blevet." (Næstformand i idrætsforeningen, område 2)

De overvejelser, der har været i idrætsforeningen, afslører, at det ikke er en selvfølge, at idrætsforeningerne vil engagere sig i fritidssporten. Fritidssporten er en ny foreningstype, som det kan være vanskeligt for en traditionel forening at omstille sig til. I område 2 har man imidlertid valgt at tage chancen, og foreningen ser positivt på de nye muligheder. Samlet er der dermed et godt samarbejde mellem fritidssporten og den lokale idrætsforening, som begge parter oplever som positivt. Fritidssporten får en række praktiske fordele samt mulighed for at trække på de erfaringer, der er i hovedforeningen. Omvendt fungerer fritidssporten som en øjenåbner for idrætsforeningen, som er begyndt at tænke i mere utraditionelle baner.

3.2.3 Det foreningsbaserede koncept

I det følgende skal det belyses, hvad de enkelte parter i område 2 ser som fordele og ulemper ved, at fritidssporten er organiseret som en forening. Herunder vil det blive belyst, hvad der opleves som de væsentligste forskelle mellem kommunale institutioner og fritidssporten samt mellem fritidssporten og de traditionelle idrætsforeninger. En af de væsentligste fordele, som fremhæves ved det foreningsbaserede koncept, er, at beslutningsprocessen i fritidssporten er meget kort, fordi forældrebestyrelsen træffer de beslutninger, der skal træffes.:

"Jeg synes jo, det er helt genialt, at det er en forældrebestyrelse, der sidder og trækker læsset. At det ikke er noget, der sådan er kommunalt baseret. Fordi hvis vi for eksempel skal have lavet vores hjemmeside, jamen så er der lige et par forældre, der kan noget med computere, og hvis vi lige skal have malet, så er der nogle andre forældre, der træder ind og siger, jamen det kan vi godt gøre - Altså lige som i en almindelig idrætsforening. På den måde bliver beslutningsprocesserne ikke så lange, som jeg måske kunne forestille mig, at de kunne være i andre sammenhænge, fordi det bare lige er en opringning, så kan man beslutte et eller andet." (Daglig leder, område 2)

Samtidig illustrerer citatet, at der blandt forældrene findes mange forskellige ressourcer og kompetencer, som de gerne vil bidrage med, hvilket også ses som en væsentlig fordel. Også ifølge fritidsklublederen er forældrene i fritidssporten langt mere engagerede, end det er tilfældet i institutionerne:

"Altså, der er jo et forældreråd, ikke også, men de er jo slet ikke så engagerede, som I er. Det er de jo ikke. Sådan er det bare." (Fritidsklubleder, område 2)

Ud over forældrebestyrelsen og den korte beslutningsproces, fremhæves det, at fritidssporten adskiller sig fra institutionerne på indholdet. Institutionerne har en række forpligtelser, de skal leve op til. Blandt andet skal de tilbyde alsidige aktiviteter, og derudover har de pligt til at kunne rumme alle – også de mere ressourcekrævende børn med friplads:

"Men det primære oppe ved os, det er de udsatte – eller det er de børn, som skal have et lille skub det rigtige sted. Nogle gange skal de have hammeren, og nogle gange får de så noget andet. Og vi får jo penge for at passe dem. Og det er også den forskel, der er på det frivillige og os, ikke. Altså, I kan jo tillade jer at sige, at 'I kan ikke komme mere, for vi kan ikke klare jer. Vi får ikke penge for at passe jer, I må gå'. Hvis ikke man har et stort, stort hjerte, ikke også. Det kræver det, fordi det ødelægger det også for de andre. Det er en af vores forpligtelser. Dem tager vi os af." (Fritidsklubleder, område 2)

Omvendt har fritidssporten mulighed for at specialisere sig i forhold til idrætsaktiviteter, så derved adskiller de to former for tilbud sig både på indholdet og på organiseringen af indholdet. Således er der i fritidssporten faste aktiviteter hver dag, hvilket ikke nødvendigvis er tilfældet i institutionerne:

"Der var faktisk en forælder, der sagde til mig, at grunden til, at de havde valgt [fritidssporten], det var, at hendes barn ikke havde behov for pasning mere. Han var blevet for stor nu og kunne godt gå hjem efter skole, men han havde behov for nogle aktiviteter, der blev sat i gang, så han ikke bare sad hjemme foran computeren og spillede hele dagen. At der ligesom blev sat noget i gang for ham, nogle oplevelser, og det kan vi jo give. Det er vi rigtig gode til [...] Det er jo vigtigt, at man ligesom bliver opmærksom på det og så siger, jamen hernede kan vi tilbyde noget, der har med idræt at gøre og nogle aktiviteter. Men alt det andet, det kan vi ikke. Op til jul skal I ikke regne med, at Jeres børn kommer hjem med små leraskebægge og sådan noget, for det er ikke det, der er vores hovedformål." (Daglig leder, område 2)

En anden væsentlig forskel er, at der ikke er mulighed for at få kommunale fripladser i fritidssporten, fordi det er en forening. Dette bekymrer lederen af fritidsklubben, da han frygter, at fritidssporten bliver et tilbud for de 'gode' børn, mens de øvrige kommer i de kommunale institutioner:

"Man kunne jo godt forestille sig, og det er noget af det, vi også har snakket om. Hvad er det for nogle børn I har? Har I de velfungerende børn uden fripladser. Har I de børn, der ikke er udsatte? Har I taget de gode børn? [...] Der gives ikke fripladser, så vidt jeg ved?" (Fritidsklubleder, område 2)

"Nej, det gør der ikke. Men altså, vi har søgt nogle pladser. Ud over de pladser vi har her, så har jeg søgt nogle pladser til nogle indvandrere. Jeg har søgt 4, hvor DGI går ind og betaler deres kontingent. Og så har jeg søgt til 7 overvægtige børn, hvor det så er Kulturministeriet, der betaler deres kontingent. Og det er den måde, vi så kan give fripladser på, fordi det er tit sådan, at overvægt og udsathed hænger sammen, og at de måske kommer fra nogle lidt dårligere stillede"

familier. Så kan vi måske på den måde gå ind og give dem nogle muligheder for at komme i [fritidssporten], selvom de måske ikke har så mange penge.” (Daglig leder, område 2)

Som det fremgår af citatet, har den daglige leder selv forsøgt at afhjælpe problemet ved at skaffe alternative fripladser gennem DGI og Kulturministeriet, og dermed er der i fritidssporten velvilje til også at tage sig af de mere ressourcekrævende børn. Dog er der begrænsede ressourcer til ekstrainsatser, og derfor vil der på dette område være en grundlæggende forskel mellem institutionerne og fritidssporten. Den daglige leder mener dog, at idrætten som pædagogisk redskab kan gøre, at flere børn indordner sig under fritidssportens rammer, også selvom de tidligere har haft vanskeligheder:

”Jamen der bruger vi jo idrætten. Der er jo nogle helt klare grænser for, hvordan man skal opføre sig, når man går ind i den arena, og de grænser dem kan de altså godt finde ud af at indordne sig under. Altså, der er da nogen – dengang de gik i SFO, var der en der havde en støttepædagog ved sig, og det har han jo ikke behov for ovre hos os på samme måde. Og vi vil også gerne, men vi har bare ikke kapacitet til at tage ti af den slags ind, men vi kan godt klare at have nogle stykker.” (Daglig leder, område 2)

Som citatet også illustrerer, adskiller fritidssporten sig desuden fra institutionerne ved, at den personalemæssige normering er væsentlig mindre, hvilket kan være en ulempe i forhold til muligheden for faglig og pædagogisk sparring. I forlængelse af dette nævnes personafhængigheden generelt som noget af det, der adskiller fritidssporten fra andre tilbud, da kun meget få personer er involveret, hvilket gør projektet sårbart i forbindelse med sygdom, barsel, ferie og lignende²⁸. Denne sårbarhed kan dog mindskes gennem samarbejdet med institutionerne. Et fremtidigt samarbejde med institutionerne kunne desuden give mulighed for den faglige sparring omkring pædagogiske problemstillinger, som savnes i fritidssporten. Fra idrætsforeningens side, peges der netop på, at personafhængigheden kan mindskes ved at indgå i et samarbejde med andre i lokalområdet:

”Det handler vel også om det, som de har gjort med at søge ind i et større fællesskab. Altså, vi kan konstatere, at I har en størrelse, hvor I er sårbare. Det har I bare, og det kan vi ikke lige gøre noget ved. Og hvad kan man så gøre, når man selv er sårbar? Så kan man søge i læ, og det gør I så, forstå billedet ret, men ved at være med i [idrætsforeningen]. Så får I noget der, som ikke er personafhængigt, fordi der er vi 17 i hovedbestyrelsen lige pludselig, hvor I så også sidder, og det er så en anden sammenhæng. [...] Nu står I over for et muligt tættere samarbejde med fritidsklubben, og på den måde der er I jo nødt til at finde noget, som giver energien hele tiden, for ellers ender I ligesom vi andre.” (Næstformand i idrætsforeningen, område 2)

En anden ting, der adskiller fritidssporten fra de kommunale institutioner, er, at der ikke er så meget formalisering omkring ansættelsesforhold og lignende. I område 2 er den daglige leder ansat i selve fritidssporten, modsat de fleste andre områder, hvor ansættelsen formelt sker gennem en institution eller DGI. Dette har medført, at der har været frustrationer undervejs i forhold til regler vedrørende eksempelvis sygdom og barsel.

Ses der i stedet på de værdimæssige aspekter, er der tilsyneladende ikke de store forskelle mellem fritidssporten og den kommunale institution, der var repræsenteret ved fokusgruppemødet. Begge parter tillægger fællesskabet og det sociale aspekt stor værdi. En

væsentlig forskel er dog, at fritidssporten tillægger idrætten stor betydning og bruger idrætten som pædagogisk middel²⁹.

Opsamlende opleves der dog væsentlige forskelle mellem de to typer af tilbud. Grundlæggende ser fritidssporten flest fordele ved, at tilbuddet er organiseret som en forening. Forældrebestyrelsen ses som en stor styrke, og der er mulighed for at træffe hurtige beslutninger. Dog nævnes der også nogle ulemper ved foreningsorganiseringen. Eksempelvis er der ikke mulighed for at få kommunale fripladser i fritidssporten, og fritidsklubben peger på, at det kan medføre en vis skævhed i fordelingen af børn mellem de enkelte tilbud. Den daglige leder har dog forsøgt at afhjælpe problemet ved at søge alternative fripladser, men har stadig begrænset kapacitet til de ressourcekrævende børn. Endelig skinner det foreningsbaserede koncept igennem ved, at projektet er meget personafhængigt, og derfor kan være sårbart. Her peges der dog på, at dette kan mindskes gennem samarbejde med andre i lokalområdet.

Selvom fritidssporten på mange måder minder om en kommunal institution, er der heller ingen tvivl om, at fritidssporten opfatter sig selv som en forening. I det første projekt-år var der stor usikkerhed om, hvilken form fritidssporten skulle have, men nu er tilbuddet i langt højere grad blevet stadfæstet og accepteret i lokalområdet. Usikkerheden er afløst af en øget selvbevidsthed om, hvad fritidssporten kan tilbyde, og hvordan organiseringsformen skal være:

"Man kan godt mærke at vi er blevet stadfæstet noget mere, end vi var første år, for lige så snart ventelisterne på fritidshjemmene første år var nede, jamen, så var der nogle af vores børn, der meldte sig ud. Men i år har det været sådan, at når vi har fået pladser oppe ved os, så er der faktisk nogen, der har meldt sig ud af et fritidshjem for at komme ned til os. Vi har også haft det andet, at der har været nogen, der har meldt sig ud fra os, ikke. Men det første år var det noget helt andet. Så på den måde er vi nok blevet lidt mere accepteret, og vi har måske også fundet os selv lidt mere. Vi ved, hvad vi kan tilbyde nu, og vi skal ikke være alt muligt andet, end vi faktisk er – vi er en forening." (Daglig leder, område 2)

I forlængelse af dette er et andet interessant spørgsmål, hvad der adskiller fritidssporten fra de traditionelle idrætsforeninger. Som det også blev nævnt under område 1, er en helt central forskel her åbningstiden, samt at der er lønnet pædagogisk personale. Disse to ting hænger delvist sammen, da det er vanskeligt at finde frivillige, der kan stå for aktiviteter for børnene efter skoletid. Dette ses også på, at der i lokalområdet er masser af ledige haltimer i fritidssportens åbningstid:

"Det at der er ledig halkapacitet, er for mig at se ensbetydende med, at der ikke er frivillige foreningsaktører til at drive nogle ting på det tidspunkt og måske heller ikke de traditionelle kunder i butikken. Og da kommer fritidssporten ind og udfylder et hul med en anden tilgang til idrætslivet." (Embedsmand, Børn & Unge, 2)

Derudover adskiller fritidssporten sig på den indholdsmæssige del, hvor det ikke er én idrætsgren men mange forskellige og også mange alternative idrætsgrene, der er i fokus, og hvor idrætten bruges som pædagogisk redskab³⁰.

3.2.4 Projektforløbet

Oplevelsen af projektforløbet i område 2 bærer præg af, at store dele af det første projekt-år var præget af frustrationer. Dels på grund af det manglende samarbejde i lokalområdet, men også i forhold til usikkerheden omkring, hvordan hele projektet skulle gribes an, og hvorvidt der skulle være tale om et institutionslignende eller et foreningsbaseret tilbud. I forhold til projektforløbet mener repræsentanten fra Børn og Unge i Århus Kommune, at kommunen og DGI i fællesskab kunne have gjort lidt mere for at facilitere processen i opstartsfasen:

"Noget andet, jeg tror vi kunne have gjort i fællesskab, det var måske, at vi kunne have bidraget med nogle værktøjer, som kunne have gjort det nemmere for bestyrelserne i forhold til ansættelser, regnskaber og alt det der. Uanset om det er et kommunalt bureaukrati, eller det er et lille foreningsbureaukrati, så er der jo nogle forpligtelser, man har arbejdsgivermæssigt. Og der kunne man måske godt have en pakke fra DGIs side, jamen, det er sådan en fritidssportspakke, og at vi så udviklede den i fællesskab. Og der kunne vi stille vores knowhow til rådighed i forhold til, hvad der skal med i den pakke. Og det er da også sådan noget, vi skal snakke om, hvis det er noget, der skal køre videre". (Embedsmand, Børn og Unge)

Ifølge den daglige leder i fritidssporten er det netop mere faste retningslinier fra DGIs side, som kunne have gjort processen lettere:

"Ja, det er nemlig noget af det, vi har manglet ude ved os, det er nogle gange, at DGI de har været sådan lidt stærkere til at sige, jamen, det her det er den vej, I kører [...] Det har været sådan lidt laissez fair på en eller anden måde, lige på det der ledelsesmæssige eller overordnede plan. Der ville det være rart nok, at der måske var nogen, man kunne henvende sig til. Især når man er så ny og ikke lige helt ved, hvordan man skal forholde sig." (Daglig leder, område 2)

Selvom der efterlyses mere faste rammer, så nævnes det også, at alt for faste rammer vil kunne få negativ betydning. Det er vigtigt, at ildsjælene har noget handlefrihed, så de kan udfolde deres engagement, og derfor gælder det om at finde en balance. Men lidt mere råd og vejledning i starten kunne have afhjulpet nogle af de frustrationer, man stod med, hvilket der er bred enighed om, både hos den daglige leder, bestyrelsesformanden og institutionslederen³¹.

I forlængelse af dette ser idrætsforeningen det som et væsentligt kendetegn ved fritidssporten, at de involverede er prægede af en såkaldt 'nybyggerånd'. Man ser mulighederne før begrænsningerne og er ikke bange for at prøve nye ting af³². I diskussionen af, hvordan dette engagement kan bevares, betones netop vigtigheden af at fjerne de praktiske og administrative forhindringer, så ildsjælene i stedet kan bruge kræfter på det, de virkelig brænder for. Igen nævnes det, at en form for startpakke måske kunne være løsningen på mange af disse forhindringer:

"Det ville i hvert fald også forlænge, jeg ved ikke om man kan kalde det honeymoon-fasen men i hvert fald har nybyggerildsjælen det jo med at mistrives i forsøget på at opbygge sådan nogle administrative strukturer – det er i hvert fald sådan et typisk billede. Og ved at have nogle klare markeringer fra en startpakke eller fra DGI, så skulle man bruge mindre energi på det. En nybygger i fritidssport-regi er jo typisk en, der vil noget med børnene og med forældrene for at finde sprækkerne, ikke. Så jeg tænker, at den der startpakke også har den effekt, at man i højere grad kan kaste sig over det, man egentlig er her for." (Næstformand i idrætsforeningen, område 2)

På trods af disse startvanskeligheder har fritidssporten imidlertid gennemgået en gevaldig udvikling. Der er ikke den samme frustration at spore som under den første del af evalueringen, og fritidssporten er blevet mere sikker på sit eget ståsted. Faktisk mener den daglige leder, at fritidssporten fungerer så godt, at hun gerne så det fortsætte i samme form:

"Det jeg synes er det optimale, det er det, vi har fundet nu. Der er selvfølgelig stadigvæk nogle ting omkring ansættelsesforhold og sådan nogle ting. Men i og med at vi selv har kunnet skabe, mere eller mindre selv har kunnet skabe rammerne, så synes jeg faktisk, at det er rigtig, rigtig fornuftigt, det vi har fundet ud af nu." (Daglig leder, område 2)

I et fremtidsperspektiv ser idrætsforeningen fritidssporten som et vigtigt element i den udvikling, der er i gang i idrætsforeningen og i lokalområdet som helhed:

"Jeg ser de to idrætshaller, som ligger midt i byen, som [fritidssportens] naturlige tilhørssted. Og jeg tror faktisk, det bliver rigtig godt, at [fritidssporten] kommer ind i det, der sådan er en traditionel kantine, mødelokale, styrketræningslokale og får en masse plads, som er helt logisk. Jeg ser det som en sprække ind i den udvikling, der er i idrætsforeningen, som hænger sammen med byudvikling. Nu bliver jeg storladen, men det er vi faktisk i gang med at arbejde på. Og der ser jeg [fritidssporten] som det første skridt i forhold til at bløde op på den traditionelle idrætsforening. Ved at have taget [fritidssporten] ind, med det der idrætslige men også det sociale ben, som det står på, der er man allerede i gang med at bløde noget op. Og der ser jeg, at det er det første skridt i forhold til at lave fysisk udvikling af idrætscentret i sammenhæng med ændret indhold." (Næstformand i idrætsforeningen, område 2)

Ifølge næstformanden bliver fritidssporten nu en naturlig del af lokalområdet, og kan være med til at bløde op på den traditionelle idrætsforening. I lokalområdet arbejdes der på et byudviklingsprojekt, hvor idrætsforeningen er meget aktiv i forhold til udvikling af de fysiske rammer i idrætscentret samt ændringer i de idrætslige tilbud, og fritidssporten ses som et første skridt i denne retning.

3.3 Opsamlende analyse af de to lokalområder

I det følgende vil der blive foretaget en opsamlende analyse og vurdering af de to belyste lokalområder. Hvor det skønnes nyttigt, er der desuden inddraget erfaringer fra de øvrige områder. De temaer, der vil blive fokuseret på, er igen det lokale samarbejde samt fritidssportens organisering.

3.3.1 De lokale samarbejdsrelationer

Både i område 1 og 2 har fritidssporten stor tilslutning fra områdets børn, og tilbuddene er meget velfungerende. Organiseringen af fritidssporten er imidlertid meget forskellig i de to områder. Dette gælder særligt i forhold til samarbejdet med de kommunale institutioner. I område 1 er der et meget tæt samarbejde med den lokale fritidsklub, mens der ikke er etableret noget samarbejde med institutionerne i område 2.

I område 1 er det fritidsklubben, der står for det praktiske vedrørende løn og ansættelse, og derudover samarbejdes der omkring børnene. Personalet i fritidssporten deltager i

personalemøderne i klubben, og fritidsklubbens børn har mulighed for at tilmelde sig aktiviteter i fritidssporten. Begge parter oplever samarbejdet som en styrke, og man er afklaret omkring ansvarsfordelingen samt formålet med fritidssporten. Dermed kan der siges at være tale om et reelt partnerskab, hvor parterne kombinerer deres respektive ressourcer og kompetencer i udviklingen af projektet. Der er en tæt dialog mellem parterne, og begge har visioner for fritidssportens fremtidige udvikling. Dog er det uden tvivl fritidssporten, der får flest håndgribelige fordele ud af samarbejdet, da mange ting bliver muliggjort ved fritidsklubbens aktive deltagelse. Omvendt består fritidsklubbens udbytte i højere grad af muligheden for at være medskabende på nye muligheder i lokalområdet.

I område 2 kom parterne skævt ind på hinanden ved projektets start, og efter to år er der stadig ikke etableret noget samarbejde mellem fritidssporten og de kommunale institutioner, selvom der har været forskellige forsøg på at arrangere fælles aktiviteter. Kommunikation mellem parterne er begrænset og har i øvrigt været vanskeliggjort af den usikre situation på fritidsområdet i kommunen. Erfaringerne fra området understreger vigtigheden af, at parternes forventninger afstemmes, inden man kaster sig ud i et projekt som dette. En indledende afklaringsfase, hvor både fælles og individuelle mål afklares kan være utrolig central i udviklingen af et partnerskab. Derudover er kommunikation centralt. De enkelte parter har kommunikeret med DGI hver for sig, men den direkte kontakt har været meget begrænset, og der blev ikke formuleret et fælles formål med projektet. Samlet er der dermed ikke noget partnerskab mellem den offentlige og den frivillige sektor i område 2. Begge parter kan dog se muligheder i et potentielt fremtidigt samarbejde. Dette gælder blandt andet i forhold til faglig sparring, samarbejde omkring aktiviteter samt omkring børnene i lokalområdet. Derfor er der stadig mange uudnyttede potentialer i lokalområdet.

Samlet er projektforsøget mest gnidningsfrit i område 1. En del af årsagen hertil skal formentlig findes i, at samarbejdet med fritidsklubben har faciliteret processen - særligt i opstartsfasen, hvor der var mange uafklarede spørgsmål. I område 2 bar det første projekt-år derimod præg af frustrationer og usikkerhed omkring organiseringen af projektet, og samtidig blev der brugt meget energi på det manglende samarbejde med institutionerne. Dog skal det understreges, er der i dag er tale om meget velfungerende fritidssportsforeninger i begge lokalområder. Etableringen af et samarbejde mellem fritidssporten og institutionerne i område 2 vil dog formentlig kunne medføre en række yderligere fordele for begge parter.

Ses der i stedet på samarbejdet med idrætsforeningerne, er fritidssporten i begge områder organiseret som en afdeling af den lokale idrætsforening, og den daglige leder deltager i hovedbestyrelsesmøderne på lige fod med de øvrige afdelinger. I område 1 har fritidssporten endvidere fået to repræsentanter med i fondsbestyrelsen for den nye hal, der skal bygges i området. Derudover er det karakteristisk, at begge områder er meget idrætsvante områder, hvor foreningslivet står stærkt, og børnene er vant til at komme på områdets idrætsanlæg. På trods af disse lighedspunkter er det dog lidt forskellige forhold, der lægges vægt på som fordele ved samarbejdet.

I område 1 lægges der vægt på, at fritidssporten får mulighed for sparring og indflydelse både i hovedbestyrelsen og i fondsbestyrelsen for den nye hal, hvilket er centralt i forhold til de visioner fritidssporten har om at udvide konceptet til flere aldersgrupper, så pædagogisk idræt kan udbydes på lige fod med de øvrige idrætsgrene. Omvendt ser idrætsforeningen fritidssporten som en mulighed for at flere børn får kendskab til foreningslivet. Mere konkret har idrætsforeningen også haft stor glæde af fritidssporten ved lokale arrangementer samt ved indsamlingen af penge til den nye hal. Endelig arbejdes der fra fritidssportens side på at inddrage flere af idrætsforeningens afdelinger i aktiviteterne med børnene, hvilket kan være til gavn for begge parter.

I område 2 er begge parter ligeledes glade for samarbejdet. Fritidssporten får en række praktiske fordele i form af deling af faciliteter og redskaber, samt mulighed for at annoncere på idrætsforeningens hjemmeside samt i deres medlemsblad. Derudover lægges der vægt på muligheden for sparring med medlemmerne af hovedbestyrelsen. Fra idrætsforeningens side lægges der omvendt vægt på, at fritidssporten kan være med til at bløde op og skabe nye udviklingsmuligheder i den ellers meget traditionsbundne idrætsforening. Idrætsforeningen har en række visioner i forhold til udviklingen af foreningen og lokalsamfundet som helhed, og fritidssporten ses som et første skridt i den ønskede retning mod mere fleksible foreningsstrukturer.

Disse forskelligheder illustrerer, at der er mange forskellige potentialer i samarbejdet mellem fritidssportsforeninger og lokale idrætsforeninger, og samarbejdet kan være til gavn for begge parter. Derudover er det karakteristisk for begge områder, at samarbejdet fortrinsvis foregår på bestyrelsesniveau, mens samarbejdet omkring aktiviteter med børnene ikke fylder så meget. I område 1 har man etableret et samarbejde med en enkelt afdeling og vil gerne udbygge samarbejdet med flere afdelinger. I område 2 har man slet ikke noget samarbejde omkring aktiviteter med idrætsforeningen, da fritidssporten selv har kompetencer inden for de traditionelle sportsgrene og lejer instruktører til de mere alternative aktiviteter. Her samarbejdes der til gengæld om redskaber og faciliteter, hvilket ikke er tilfældet i område 1. Samlet må det igen konkluderes, at fritidssporten får en række praktiske fordele ud af samarbejdet, mens foreningens udbytte er mindre håndgribeligt, men dog stadig kan have stor værdi.

Et andet fællestræk er, at idrætsforeningen i begge områder er meget positiv indstillet over for fritidssporten. Hertil er det dog væsentligt at tilføje, at det også er begrænset, hvor mange ressourcer idrætsforeningerne lægger i samarbejdet. Fritidssporten indgår i de etablerede strukturer i idrætsforeningerne, men medlemskabet kræver ikke meget ekstra arbejde fra foreningens side. Netop dette har været væsentligt i forhold til at få foreningerne til at indgå i projektet. I område 1 meddelte idrætsforeningen allerede ved projektets start, at de var positive, men at de ikke havde nogen ressourcer at bidrage med, hvilket man fra fritidssportens side har været meget opmærksom på i løbet af processen. På trods af dette

viser analysen imidlertid, at samarbejdet alligevel kan være til gavn for begge parter. Ud over de nævnte fordele, bidrager medlemskabet af den lokale idrætsforening også mere overordnet til fritidssportens integration i lokalområdet.

Erfaringerne viser dog også, at det ikke er nogen selvfølge, at idrætsforeningerne ønsker at optage fritidssporten som en afdeling af hovedforeningen. I område 2 blev fritidssporten ikke optaget i første omgang, da de øvrige afdelinger ifølge foreningens vedtægter kunne risikere at hæfte økonomisk for fritidssporten i tilfælde af underskud. Selv da dette problem blev løst gennem en særregel, var der store diskussioner om, hvorvidt fritidssporten kunne optages som en afdeling. Også i flere af de øvrige områder har der været lignende problemer, og idrætsforeningernes primære begrundelse har været manglende ressourcer og usikkerhed omkring, hvad det ville indebære af arbejdsopgaver^{XV}. Såfremt der ønskes et samarbejde med den lokale idrætsforening er det derfor vigtigt at være opmærksom på, at de fleste foreninger har begrænsede ressourcer til rådighed. Derfor er det centralt med afgrænsede arbejdsopgaver og klarhed omkring, hvad samarbejdet indebærer.

Endvidere er det sandsynligt at det også har betydning for samarbejdet, hvilken type af idrætsforening, der er tale om. Både i område 1 og 2 er idrætsforeningerne meget engagerede i lokalsamfundet. I område 1 giver idrætsforeningen direkte udtryk for, at de gerne vil være en del af lokalsamfundet, og de er aktive i forhold til lokale arrangementer som fx den lokale torvedag, halprojektet og lignende. På samme måde er idrætsforeningen i område 2 meget aktiv og visionær i forhold til et større byudviklingsprojekt. Det kan umiddelbart formodes, at foreninger med engagement i lokalsamfundet er mere åbne overfor projekter som fritidssport, end foreninger som i mere snæver forstand er orienteret mod de aktiviteter, de udbyder^{XVI}. Tidligere undersøgelser har desuden vist, at flerstrengede idrætsforeninger, er mere tilbøjelige til at engagere sig lokalt, end det er tilfældet med foreninger, der kun beskæftiger sig med én aktivitet³³. Både i område 1 og 2 er der tale om flerstrengede foreninger med en lang række underafdelinger. Det skal dog understreges, at disse formodninger og tendenser ikke udelukker, at der kan indgås lignende samarbejdsrelationer med andre typer af foreninger. Foreningstypen kan blot forventes at have betydning for karakteren af samarbejdet.

3.3.2 Fritidssportens organisering

Fritidssporten har mange fællestræk med de kommunale institutioner, - blandt andet i forhold til målgruppen, åbningstiden og det pædagogiske personale. Rent organisatorisk er fritidssporten imidlertid organiseret som en forening, hvor forældrebestyrelsen træffer alle beslutninger. Dermed ligger fritidssporten i en gråzone mellem foreningslivet og de kommunale institutioner. Generelt oplever man både i område 1 og 2 mange fordele ved, at fritidssporten er organiseret som forening, og det er i høj grad de samme ting, der lægges vægt på. Særligt muligheden for hurtige beslutninger og forældrene som beslutningstagere

^{XV} Dette var tilfældet i område 3 og 6, hvor fritidssporten ikke blev optaget i den lokale idrætsforening.

^{XVI} Som det også blev beskrevet i den første del af evalueringen, kan der ifølge Ibsen sondres mellem fire typer af foreninger: Interesseforeninger, idébestemte foreninger, aktivitetsforeninger og lokalforeninger (Ibsen 2006: 111).

nævnes som væsentlige styrker. Derudover fremhæves den store fleksibilitet, som foreningsorganiseringen medfører, og som giver mulighed for at benytte andre pædagogiske redskaber, end det er tilfældet i det kommunale institutionsliv. Dette gælder eksempelvis princippet om, at børnene skal gå hjem, hvis de ikke vil deltage i dagens aktiviteter. Disse fordele fremhæves ikke kun i område 1 og 2 men også i de fleste øvrige lokalområder, hvilket indikerer, at der er tale om en generel opfattelse.

En anden væsentlig forskel mellem fritidssporten og de kommunale institutioner er, at institutionerne typisk skal være bredt orienteret i forhold til aktiviteter, mens fritidssporten har mulighed for at specialisere sig i pædagogisk idræt og dermed at profilere sig på indholdet. Værdimæssigt synes der ikke at være den store forskel på fritidssporten og institutionerne, ud over at fritidssporten tillægger idrætten meget stor værdi. Dermed er det fortrinsvis praktiske forhold og i mindre grad ideologiske overvejelser, der spiller ind på den positive opfattelse af det foreningsbaserede koncept. Interviewpersonerne lægger særligt vægt på forhold der knytter sig til nytte og effektivitet, og at foreningsorganiseringen giver nogle muligheder, som ikke er til stede i det kommunale system. Traditionelle foreningsværdier ser derimod ud til at spille en mindre rolle. På trods af den generelt positive opfattelse af det foreningsbaserede koncept er der dog også ulemper. Her fremhæves blandt andet de snævre og usikre økonomiske rammer samt den lave personalenormering. Igen er der tale om en generel opfattelse, der går ud over de to udvalgte lokalområder.

Fritidssporten adskiller sig imidlertid også fra de traditionelle idrætsforeninger. Dette gælder særligt i forhold til tidspunktet for aktiviteterne, som foregår umiddelbart efter skoletid, hvilket har gjort det nødvendigt at ansætte lønnet personale. En anden væsentlig forskel, som fremhæves i begge områder, er, at alle kan være med i aktiviteterne, samt at der ikke kun fokuseres på idrætten i sig selv, men at den også benyttes som pædagogisk redskab.

Endelig kendetegner det både område 1 og 2 samt de øvrige områder, at fritidssporten opfatter sig selv som en forening. Dette kom eksempelvis til udtryk under strejken på fritidsområdet i Århus kommune i efteråret 2006, hvor der ikke blev strejket i de lokale fritidssportsforeninger. At det foreningsbaserede koncept værdsættes, ses også på de mål og visioner, der er for fritidssportens fremtid i begge områder. I område 2 fremhæver den daglige leder således ønsket om at skabe en alternativ idrætsforening, som en væsentlig motivationsfaktor, og i område 1 er der en vision om på sigt at kunne tilbyde pædagogisk idræt til at alle aldersgrupper på lige fod med de øvrige idrætsgrene i foreningen. Disse visioner indebærer dermed et ønske om, at fritidssporten fortsat organiseres som en forening.

3.3.3 Kommunen og fritidssportens rolle i den nye struktur

Som afslutning på den opsamlende analyse skal der kort ses på kommunens rolle i projektet samt fritidssportens position i den nye struktur på fritidsområdet. Ændringerne på fritidsområdet har givet anledning til mange frustrationer i løbet af projektperioden, da der har

været stor usikkerhed omkring, hvilke konsekvenser ændringerne ville få for fritidssporten. Den nye Fritids- og Ungdomsskoleplan blev endeligt vedtaget den 27. juni 2007³⁴, og der er lagt op til en høj grad af decentralisering, hvor de kommunale tilskud fordeles mellem de enkelte fritidstilbud på lokalt plan, hvilket giver mulighed for lokale løsninger³⁵. Samtidig er kommunen overordnet meget positive overfor projektet. Dette gælder i forhold til både fritidssportens indhold og dens form, som er i god overensstemmelse med kommunens visioner på området:

"Det er jo nogle af de mål, som Århus kommune og Børn - og Ungeafdelingen arbejder med. Det er læringsforståelse, krop og bevægelse og trivsel og sundhed. Børn skal udvikle alle deres kompetencer." (Embedsmand, Børn & Unge, 1)

Endvidere lægger den nye Fritids- og Ungdomsskoleplan op til, at der skal ske en øget involvering af de frivillige foreninger på fritidsområdet, hvilket er i god overensstemmelse med fritidssporten, der bygger på et samarbejde mellem den offentlige og den frivillige sektor³⁶. Endelig lægges der vægt på fleksibilitet i de enkelte tilbud, så der tages højde for, at børn har forskellige behov, som tilgodeses af forskellige tilbud:

"For de børn, der er engagerede i det, da er det jo, der hvor de er, og hvor de har deres kammerater, at de har deres liv og deres fritid. Det er et kvalitativt tilbud, og det skal vi jo ikke tage fra dem. Der skal vi jo ikke gå ind og klassificere noget som dårligere eller bedre afhængig af hvilke aktører, der er på det. For de børn der er i det, der er det jo det rigtige tilbud." (Embedsmand, Børn & Unge, 2)

Selvom projektets fremtid endnu ikke er afgjort, ser der dermed ud til at være gode muligheder for, at fritidssporten kan passes ind i den nye struktur. Det er dog centralt at nævne, at fritidssporten også er væsentligt billigere for kommunen end de traditionelle fritidstilbud, da kommunens bidrag pr. barn kun udgør 1/3 af en almindelig klubplads. Disse økonomiske fordele har utvivlsomt også betydning for kommunens positive syn på projektet. Dog spiller det givetvis også ind, at fritidssportens organisatoriske struktur og indholdsmæssige fokus er i god overensstemmelse med kommunens mål og visioner på området.

4 Diskussion og perspektivering

I det følgende vil fritidssporten blive sat ind i en mere overordnet kontekst i forhold til nogle af de problematikker, der gør sig gældende for projektet i grænseområdet mellem den frivillige og den offentlige sektor. Først vil der blive kigget nærmere på de forskellige modeller, der har været i spil, samt hvad der karakteriserer samspelet mellem de to sektorer. Derefter vil der være en diskussion af den frivillige sektors rolle i projektet. Endelig vil det kort blive diskuteret, hvorvidt partnerskaber mellem den offentlige og den frivillige sektor i det hele taget er vejen frem.

4.1 Modeller for fritidssport

Som det fremgår af såvel statusbeskrivelserne som analysen af de to udvalgte områder, er der stor forskel på, hvordan man har organiseret sig i de enkelte lokalområder. Dermed har de lokale betingelser og behov sandsynligvis stor betydning. Det særlige ved fritidssporten, set i forhold til øvrige lignende partnerskabsprojekter omkring fysisk aktivitet for børn, er imidlertid, at fritidssporten i langt de fleste områder er organiseret som et selvstændigt tilbud med egne medlemmer og eget tilholdssted. I lignende projekter som eksempelvis Børn og Unge i Bevægelse (BUB) på Fyn^{XVII}, er der tale om, at lokale institutioner og idrætsforeninger i fællesskab laver idrætsaktiviteter for institutionens medlemmer. De to modeller giver forskellige arbejdsbetingelser for de involverede men stiller også forskellige krav til den lokale kontekst.

Generelt må det formodes, at modeller, hvor fritidssporten fungerer som en selvstændig enhed, kræver et børnegrundlag af en vis størrelse. Først og fremmest kræves et relativt stort medlemstal, hvis fritidssporten skal løbe rundt rent økonomisk. Derudover vil risikoen for, at fritidssporten opleves som en konkurrent formentlig være større i områder med få børn. Herunder er det interessant, at langt de fleste fritidssportsforeninger er blevet etableret på grund af ventelister til de kommunale institutioner og muligheden for skabe flere pladser. Derfor kan der stilles spørgsmålstejn ved, hvorvidt der ville være basis for denne fritidssportsmodel i områder uden pasningsproblemer. At der ikke er pasningsproblemer udelukker ganske vist ikke, at der kan være behov for fysiske aktiviteter, men det må formodes, at det kan vanskeliggøre startfasen. Et eksempel på dette er område 8, hvor der netop ikke var ventelisteproblemer, og hvor den væsentligste årsag til lukningen var, at der tilsyneladende ikke var noget behov. Også konkurrenceproblematikken kan være større i områder, hvor der ikke er pladsproblemer i de kommunale institutioner^{XVIII}.

Den samlede vurdering er derfor, at fritidssporten, organiseret som en selvstændig enhed med egne medlemmer, egner sig bedst til områder med et relativt stort børnegrundlag. Derudover er opstarten i flere lokalområder blevet faciliteret af, at der har været ventelister til institutionerne, og at fritidssporten derfor er blevet opfattet som løsningen på et konkret problem. Dog er der mange steder en stigende tendens til, at fritidssporten bliver et aktivt tilvalg og ikke bare et opsamlingssted for de børn, der ikke har fået plads i institutionerne. I flere områder er fritidssporten således blevet en integreret del af de tilbud, der udbydes i lokalområdet, og der fokuseres i højere grad på indholdet end på muligheden for pasning, selvom dette givetvis stadig spiller en rolle.

I enkelte områder har fritidssporten dog været organiseret på en helt anden måde. Dette gælder i område 4 og på det seneste også i område 6, hvor fritidssporten har været organiseret som en integreret del af institutionen. De børn, der ikke har fået en institutionsplads, er formelt medlem af fritidssporten men mærker det ikke, da

^{XVII} Se www.bub.dk

^{XVIII} Dette var dog ikke tilfældet i område 8.

idrætsaktiviteterne er for alle børn i institutionen. Denne model er dermed en mulighed, såfremt der er for få børn til et selvstændigt tilbud, men stadig er et udfyldt pasningsbehov. Ulempen er dog, at foreningen er meget usynlig, når fritidssporten organiseres på denne måde. Der er ganske vist en forældrebestyrelse, men derudover spiller det foreningsmæssige en begrænset rolle. Modellen kan alligevel medføre en række fordele, da der kan skabes øget fokus på idræt i institutionen. Det kan dog diskuteres, hvorvidt den samme effekt kunne være opnået, hvis institutionen i stedet havde fået en pose penge til idrætsaktiviteter. Fritidssporten i både område 4 og 6 har imidlertid besluttet at lukke projektet. Dette hænger sammen med, at modellen ikke længere er så oplagt på grund af den nye pasningsgaranti til og med 4. klasse, da det særligt har været 4. klasserne, der har manglet pladser.

Efter sommerferien vil fritidssporten i alle lokalområder således være organiseret som selvstændige enheder med egne medlemmer. Et væsentligt kendetegn ved denne model er, at det er en fast børnegruppe, der kommer i fritidssporten. Dermed kommer børnene og de ansatte til at kende hinanden, og der bliver mulighed for at skabe en fælles kultur i fritidssporten. I flere områder er der dog tendenser til, at børnegruppen bliver mindre fast, selvom fritidssporten er en selvstændig enhed. Dette gælder eksempelvis i område 3, hvor SFOen fra august 2007 køber 10 pladser, så børnene på skift kan komme i fritidssporten. Også i område 1 kan der blive tale om en mindre fast børnegruppe, såfremt der indføres mere fleksible medlemsformer i form af et klippekortssystem. At der i højere grad bliver tale om en mindre fast børnegruppe skaber givetvis andre betingelser for arbejdet med børnene. Omvendt kan det også være en fordel, da det giver mulighed for, at endnu flere børn kan blive introduceret til idrætslige aktiviteter.

Fritidssportens organisering som et selvstændigt tilbud har også stor betydning for samarbejdet med de kommunale institutioner. Dels medfører det som nævnt en risiko for, at fritidssporten opfattes som en konkurrent, da institutioner og fritidssporten i princippet henvender sig til de samme børn. Omvendt kan organiseringen også være med til at fremme samarbejdet, da fritidssporten har mange fællestræk med de kommunale institutioner. Generelt kan der være mange såvel praktiske som kulturelle barrierer, når frivillige og offentlige aktører skal samarbejde, som følge af en række grundlæggende forskelle mellem parterne. Disse forskelle har også kunnet mærkes i fritidssporten men i mindre grad på grund af de lighedspunkter, der er. Blandt andet er åbningstiden den samme, og begge steder er der pædagogisk personale. Disse ligheder kan have skabt større forståelse mellem parterne og have mindsket de barrierer, der ellers kan opstå, når to forskellige sektorer skal samarbejde. Af disse årsager kan partnerskaberne i dette projekt heller ikke helt sammenlignes med partnerskaber mellem kommunale institutioner og traditionelle idrætsforeninger, som eksempelvis blev etableret i BUB på Fyn. Især gør det en stor forskel, at fritidssporten har lønnet personale og dermed langt flere ressourcer end en traditionel idrætsforening. Dette betyder imidlertid også, at modellen er afhængig af ekstern økonomisk støtte til at afholde de udgifter til lønninger mm. Hvis denne model skal fortsætte, skal der derfor findes andre finansieringsformer, når støttekronerne fra kommunen og Kulturministeriet slipper op.

Endelig er det karakteristisk for projektet, at samarbejdsrelationerne foregår mellem fritidssporten og institutionerne samt mellem fritidssporten og idrætsforeningerne, men de fleste steder er der ikke noget forum, hvor alle parter mødes omkring projektet. Nogle steder har der været en fælles arbejdsgruppe, da fritidssporten skulle etableres, men herefter har samarbejdet været opdelt. Dette skyldes blandt andet, at fritidssporten på mange måder blot indgår i de etablerede strukturer – eksempelvis gennem deltagelse i personalemøder i institutionerne samt på hovedbestyrelsesmøder i idrætsforeningerne, og derfor er der ikke samme behov for fælles møder. Samtidig er denne organiseringsmåde den, der kræver færrest ressourcer af de enkelte parter, hvilket særligt i forhold til idrætsforeningen er en stor fordel. Såfremt de nødvendige tidsmæssige ressourcer er til stede, kunne et fælles samarbejdsforum dog formentlig bidrage yderligere til udviklingen af fritidssporten i lokalområdet og styrke parternes ejerskab til projektet.

4.2 De lokale idrætsforeningers rolle

I det følgende skal der kigges nærmere på de lokale idrætsforeningers rolle i projektet samt mere generelt på foreningernes rolle i løsningen af velfærdsopgaver. Både på lokalt og nationalt plan lægges der fra de offentlige myndigheders side vægt på, at foreningslivet i stigende grad inddrages aktivt i løsningen af velfærdsopgaver. Dette projekt er netop et eksempel på, at man ønsker at udnytte de potentialer, der er i de frivillige idrætsforeninger. Spørgsmålet er imidlertid, i hvilken grad det er realistisk at involvere de frivillige foreninger i et projekt som dette?

I mange af lokalområderne er fritidssporten organiseret som en afdeling under den lokale idrætsforening. Idrætsforeningerne spiller dermed en vigtig rolle i projektet, men samarbejdet foregår primært på bestyrelsesniveau, og foreningernes aktive rolle i hverdagen er meget begrænset. Derfor er der stadig et uudnyttet potentiale i samarbejdet mellem fritidssporten og idrætsforeningerne. Dette tilskrives i de fleste områder, at idrætsforeningerne ikke har ressourcer til at bidrage mere aktivt – fx i forhold til aktiviteter med børnene. I flere tilfælde understreges det, at det ikke er viljen der mangler, men at alle foreningens ressourcer bruges på at få de daglige foreningsaktiviteter til at køre. Derfor er der sjældent tid og overskud til at bruge ret mange ekstra ressourcer på et projekt som dette. I særdeleshed kan det virke afskrækkende for en forening at indgå i et samarbejde, hvis det virker uklart, hvor meget arbejde, det kommer til at kræve. Skal foreningen deltage mere, er det derfor vigtigt med afgrænsede arbejdsopgaver samt klarhed omkring, hvad opgaven indebærer.

På trods af at foreningernes aktive deltagelse er begrænset, spiller de imidlertid stadig en vigtig rolle for projektet. I de tilfælde, hvor fritidssporten er organiseret som en afdeling af den lokale idrætsforening, kan dette medføre væsentlige fordele. Dels en række praktiske fordele for fritidssporten i form af adgang til faciliteter, hjemmeside mv., og derudover kan det bidrage til fritidssportens lokale forankring. Også idrætsforeningerne er glade for samarbejdet, da det giver flere børn kendskab til foreningslivet, og samtidig kan fritidssporten være et friskt

pust for de ellers traditionsbundne idrætsforeninger. Flere indrømmer dog, at der i starten var en del skepsis i forhold til at optage fritidssporten, da den er så atypisk en idrætsforening, men at samarbejdet nu har udviklet sig til at være en fordel for begge parter.

Spørgsmålet er derfor, hvorvidt de traditionelle idrætsforeninger burde indgå mere aktivt i projektet, end det er tilfældet? Som det fremhæves i område 1, kunne det formentlig være en fordel for begge parter, hvis der blev etableret et tættere samarbejde med de enkelte afdelinger i idrætsforeningen, så de af og til kunne stå for aktiviteter med børn i fritidssporten. Foreningerne kunne få mulighed for at fremvise deres aktiviteter, hvilket potentielt kunne skaffe flere medlemmer, og fritidssporten kunne få instruktører inden for forskellige idrætsgrene, som brænder for netop deres aktivitet. Dette kræver dog, at begge parter i højere grad får øjnene op på de muligheder, et tættere samarbejde kunne medføre. Eksempelvis nævner flere daglige ledere, at de ønsker at tilbyde alternative aktiviteter i fritidssporten og derfor kun har begrænset brug for instruktører fra foreningen. Erfaringer fra andre projekter har dog vist, at det er muligt at involvere de frivillige idrætsforeninger i aktiviteter, selvom det kan være vanskeligt. Eksempelvis spiller de lokale idrætsforeninger i BUB på Fyn en mere aktiv rolle, end det er tilfældet i fritidssporten. Dette skyldes dog givetvis også, at BUB projektet i langt højere grad er baseret på idrætsforeningernes aktive deltagelse, mens der ikke er helt så stor afhængighed mellem parterne i fritidssporten.

Det essentielle ved et projekt som dette samt lignende projekter er imidlertid, at de frivillige idrætsforeninger ikke kan tvinges til at involvere sig. I princippet er en lang række samarbejdsformer muligt, men det hele afhænger af engagementet i foreningen. Ifølge Ibsen kan både lyst, mening og nødvendighed ses som centrale faktorer i forhold til det frivillige engagement (Ibsen 1997:14). Ud fra denne antagelse vil sandsynligheden for, at en forening påtager sig ekstra frivilligt arbejde derfor stige, hvis det opfattes som nødvendigt – eksempelvis hvis et problem eller en opgave ikke bliver løst uden foreningens deltagelse, samt hvis det opfattes som meningsfyldt – eksempelvis hvis det er i overensstemmelse med nogle grundlæggende værdier hos foreningen. Endelig skal det frivillige arbejde også være forbundet med lyst, så den enkelte får noget ud af det frivillige engagement. De frivillige idrætsforeningers engagement i et projekt som dette kan derfor ikke tages som en selvfølge. Derfor det vigtigt, at foreningerne får mulighed for at engagere sig på et niveau, der passer til de ressourcer og muligheder, de har. Dog er det sandsynligt at idrætsforeningernes rolle kan udbygges over tid, hvilket udviklingen eksempelvis tyder på i område 1 og 2. Evalueringen tyder desuden på, at det ofte er flerstrengede foreninger, som i forvejen har et lokalt sigte, der involverer sig i projekter som dette. Dog er der også eksempler på at enstrengede foreninger eller enkelte afdelinger engagerer sig.

Indtil videre er samarbejdet med idrætsforeningerne imidlertid begrænset. Da der samtidig er lønnet personale i fritidssporten, må det konkluderes, at det frivillige arbejde spiller en forholdsvis lille rolle i projektet. Således er frivilligheden stort set begrænset til forældrebestyrelsen, som til gengæld også spiller en væsentlig rolle de fleste steder, da det er

bestyrelsen, der træffer alle væsentligt beslutninger. Ud over den professionaliserede struktur med lønnede ansatte, er det karakteristisk for fritidssporten, at udviklingen går i retningen af mere fleksible foreningsformer. Således overvejes det i flere områder at indføre en form for klippekortsystem, så børnene ikke behøver at deltage fast i aktiviteterne. På den måde håber man at kunne tiltrække flere børn, der ikke nødvendigvis passer ind i de etablerede foreningsstrukturer. Samlet kan fritidssporten dermed ses som et eksempel på en ny foreningstype, der med professionalisering, fleksible foreningsformer samt samarbejde på tværs af sektorer forsøger at tilpasse sig til de krav, der i stigende grad stilles til foreningslivet.

4.3 Er partnerskaber vejen frem?

Hensigten med fritidssporten er, at projektet skal bygge på et partnerskab mellem offentlige og frivillige organisationer. Partnerskaber er generelt et meget positivt ladet begreb, der i stigende grad ses som løsningen på velfærdssamfundets udfordringer. Også blandt aktørerne i de lokale fritidssportsprojekter er der en meget positiv opfattelse af partnerskabsbegrebet. Gensidighed, fælles mål og normer samt nye muligheder er nogle af de forhold, der fremhæves, når der spørges ind til den generelle opfattelse af, hvad et partnerskab indebærer³⁷.

Spørgsmålet er imidlertid, om partnerskaber i praksis lever op til disse positive forestillinger. Ud fra erfaringerne med fritidssport må det konkluderes, at det i varierende grad er lykkedes at etablere partnerskaber i de enkelte lokalområder. Nogle steder er der et tæt samarbejde med de kommunale institutioner, mens det i andre tilfælde er mere begrænset og i et enkelt tilfælde slet ikke er eksisterende. Derudover varierer det, om der er tale om et formaliseret samarbejde, eller om det i højere grad foregår på ad hoc basis. På trods af, at der ikke alle steder er etableret et egentlig partnerskab, viser erfaringerne dog, at et samarbejde på tværs af sektorer uden tvivl kan medføre en række fordele. På grund af de forskellige organiseringsformer, er det forskellige forhold, der lægges vægt på i de enkelte lokalområder. I den nedenstående tabel ses en opsummering af de mulige fordele, der kan opnås ved samarbejdet mellem fritidssporten og de kommunale institutioner:

Tabel 2: Udbytte af samarbejdet - fritidssporten og institutioner

Mulige fordele for fritidssporten	Mulige fordele for institutionen
Faglig sparring	Løsning af ventelisteproblematik
Samarbejde omkring børnene	Samarbejde omkring børnene
Samarbejde omkring aktiviteter og mulighed for andre typer af aktiviteter	Samarbejde omkring aktiviteter og mulighed for andre typer af aktiviteter
Indblik i Børne- og Unge-området	Mulighed for at være med til at skabe noget i lokalområdet
Trykke ansættelsesforhold	Læring i forhold til idræt og fysisk aktivitet
Bidraget til forankring i lokalområdet	

Samlet kan et samarbejde mellem fritidssporten og de kommunale institutioner dermed give nogle muligheder, som ville være vanskeligt at opnå uden et samarbejde. Det samme gælder samarbejdet mellem fritidssporten og de lokale idrætsforeninger, hvor følgende fordele nævnes:

Table 3: Udbytte af samarbejdet - fritidssporten og idrætsforeninger

Mulige fordele for fritidssporten	Mulige fordele for idrætsforeningen
Deling af redskaber og faciliteter	Børnene får kendskab til foreningslivet
Mulighed for samarbejde omkring aktiviteter for børnene	Mulighed for præsentation af foreningens aktiviteter
Indflydelse og sparring i idrætsforeningens hovedbestyrelse	Ny energi/frisk pust til de traditionsbundne foreninger
Adgang til foreningens hjemmeside og medlemsblad	
Bidrager til forankring i lokalområdet	

Dette samarbejde kan ikke karakteriseres som et partnerskab, da begge parter tilhører den frivillige sektor, men det giver alligevel en række nye muligheder for begge parter. Samlet viser erfaringerne fra projektet dermed, at et samarbejde mellem aktører i lokalområdet kan være berigende for alle parter. Det er dog også vigtigt at understrege, at disse fordele ikke kommer af sig selv. De enkelte parter har forskellige ressourcer og kompetencer, hvilket netop er potentialet ved at indgå partnerskaber, men disse forskelle kan også udvikle sig til barrierer for samarbejdet³⁸. Særligt i startfasen kræver det derfor ekstra ressourcer at få partnerskabet op at stå, og også efterfølgende skal det løbende holdes ved lige. Dog kan der argumenteres for, at kulturforskellene mellem fritidssporten og de kommunale institutioner ikke er så store som forskellene mellem traditionelle idrætsforeninger og kommunale institutioner, da fritidssporten har mange fællestræk med institutionerne, hvilket kan facilitere samarbejdet.

Samlet er partnerskaber dermed ikke nogen nem løsning på problemerne, men det kan være berigende, hvis det fungerer. Endvidere er det vigtigt at understrege, at et lokalt samarbejde sagtens kan være udbytterigt, selvom det måske ikke er så tæt, at der er tale om et egentligt partnerskab. Hvad der fungerer i et lokalområde er i høj grad kontekstafhængigt, og derfor er det ikke nødvendigvis hensigtsmæssigt at stræbe efter et fuldt integreret partnerskab alle steder. Det vigtigste er, at aktørerne finder samarbejdet meningsgivende og motiverende, og at man ikke blot stræber efter et partnerskab for partnerskabets egen skyld, hvilket der måske kan være en tendens til på grund af den positive italesættelse af begrebet. Etableringen af et partnerskab kan initieres fra oven, eksempelvis fra DGI, men det kan ikke påtvinges, da det kræver engagement og initiativer fra lokal side. Således kan partnerskaber være vejen frem, men er det ikke nødvendigvis i alle lokalområder.

Selvom der ikke alle steder er etableret et partnerskab har projektet givetvis haft en effekt. Dette gælder både i forhold til de konkrete fordele ved samarbejdsrelationerne, som allerede er nævnt, men derudover er der formentlig også mere afledte effekter³⁹. Projektet har givet anledning til, at der tænkes i muligheder frem for begrænsninger, og man er i stigende grad

blev opmærksom på de potentielle fordele ved at samarbejde med andre aktører i lokalområdet. Endvidere er der kommet større klarhed omkring, hvordan man opererer i krydsfeltet mellem den offentlige og den frivillige sektor. Sidst men ikke mindst har projektet medført, at der er blevet skabt en ny type idrætsforening, der adskiller sig fra de traditionelle idrætsforeninger, både i forhold til form og indhold.

5 Konklusion

Siden den første del af evalueringen er der sket mange ting i "Fritid til bevægelse". Nye områder er kommet til, flere af de 'gamle' områder er blevet mere etablerede, og endelig har nogle områder valgt at lukke, fordi der tilsyneladende ikke var basis for projektet. I nogle områder har der været vanskelige betingelser på grund af svingende børnetal og usikre arbejdsvilkår, mens der i andre områder har været et stigende medlemstal i løbet af projektperioden. I nogle lokalområder har fritidssporten dermed været en ubetinget succes, mens erfaringerne fra andre områder er mere blandede.

I forhold til organiseringen, blev det ligesom i den første evalueringsskema konkluderet, er der tale om meget forskellige modeller og organiseringsformer. Dette indikerer, at de betingelser og behov, der er i lokalområdet, har stor betydning for, hvordan fritidssporten udformes. Omdrejningspunktet i denne evaluering har været en uddybende analyse af to lokalområder med særlig fokus på de lokale samarbejdsrelationer samt fritidssportens organisering som forening. I forhold til sidstnævnte er der i rapporten kigget nærmere på aktørernes oplevelse af fordele og ulemper ved, at fritidssporten er organiseret som en forening. I den nedenstående tabel er der en kort opsummering af de fordele og ulemper, som nævnes på tværs af de enkelte projekter:

Tabel 4: Det foreningsbaserede koncept

Fordele	Ulemper
Fleksibilitet	Stram økonomi
Hurtig beslutningsproces	Lav personalenormering
Forældreengagement	Ikke mulighed for fripladser
Mulighed for specialisering	
Mulighed for støtte fra hovedforening	

Den generelle opfattelse blandt interviewpersonerne er, at der er flere fordele end ulemper ved det foreningsbaserede koncept. Særligt fleksibiliteten samt muligheden for hurtige beslutninger ses som værende centralt. På minussiden nævnes først og fremmest den stramme økonomi og afledte konsekvenser heraf, men også den manglende mulighed for kommunale fripladser opleves som problematisk. Samlet er der dog ingen tvivl om, at der generelt er et ønske om at bevare det foreningsbaserede koncept. Dette ses også på de fremtidsvisioner, der er i de enkelte lokalområder, hvor foreningsorganiseringen indgår som et vigtigt element. Fritidssporten adskiller sig dog på mange områder fra det traditionelle foreningsliv - blandt

andet på grund af indholdet, tidspunktet for aktiviteter samt det pædagogiske personale. Dermed kan der siges at være tale om en ny type af forening, som opererer i grænsefladen mellem den offentlige og den frivillige sektor.

I forlængelse af dette har evalueringen kigget nærmere på, hvad der karakteriserer det lokale samarbejde. Her blev der kigget på organiseringsformen, men også på hvad de enkelte parter bidrager med, samt hvad de får ud af samarbejdet. Som det fremgik af perspektivering, er der mange mulige fordele ved et samarbejde dels mellem fritidssporten og institutionerne og dels mellem fritidssporten og de lokale idrætsforeninger. Særligt fritidssporten får en række håndgribelige fordele, men også de øvrige parter ser muligheder i projektet, og føler at de får noget ud af samarbejdet (Tabel 2 + 3). Kombinationen af ressourcer og kompetencer ser dermed ud til at kunne gøre en forskel. Samtidig viste analysen dog, at samarbejdet i de fleste lokalområder stadig kan forbedres. Som det også blev konkluderet i den første evalueringsdel findes det tætteste samarbejde fortrinsvist mellem fritidssporten og de kommunale institutioner, mens idrætsforeningernes aktive deltagelse i projektet er mere begrænset.

Flere steder er der dog sket en udvikling i forhold til samarbejdet med idrætsforeningerne, som er blevet tættere, end det var i det første projekt-år. Samarbejdet med foreningerne kan dog stadig udbygges, eksempelvis i forhold til samarbejde omkring aktiviteter. Erfaringerne viser imidlertid, at begrænsede ressourcer samt afhængigheden af frivillig arbejdskraft udgør en stor barriere i forhold til idrætsforeningernes aktive deltagelse i projektet. Idrætsforeningerne er positive men kan ikke afse ekstra ressourcer til projektet. Hvis idrætsforeningerne ønskes inddraget yderligere i projektet, er det derfor vigtigt at være opmærksom på disse begrænsede ressourcer. Eksempelvis kan det virke faciliterende at definere arbejdsopgaverne meget tydeligt, så der er klarhed omkring hvad et yderligere samarbejde vil indebære.

Samlet er der dermed stadig et uudnyttet potentiale i mange områder - både i forhold til samarbejdet med foreningerne og institutionerne, og således kunne der formentlig opnås flere fordele ved et tættere samarbejde. Meget firkantet kan det siges, at jo mere integreret et partnerskab er, jo flere potentielle fordele kan parterne opnå. På den anden side, kræver et fuldt integreret partnerskab også flere ressourcer end et løsere samarbejde. Som erfaringerne fra projektet også viser, er det derfor vigtigt at være opmærksom på, at der ikke nødvendigvis skal etableres fuldt integreret partnerskab alle steder. Et løsere samarbejde kan også være udbytterigt, og den lokale kontekst kan være afgørende for, på hvilket niveau samarbejdet fungerer bedst. Det centrale er, at der tages hensyn til de forskellige parter ønsker og behov, og at der lokalt kan opnås enighed om, hvordan projektet skal organiseres.

"Fritid til bevægelse" er et eksempel på, hvordan den frivillige og den offentlige sektor ved at kombinere deres ressourcer kan arbejde sammen om at løse et problem og udvikle nye aktiviteter, men projektet viser også, hvilke problemer der kan opstå i et sådant samarbejde. Opsummerende kan der ud fra erfaringerne i projektet udledes de følgende

opmærksomhedspunkter i relation til det lokale samarbejde, som kan være nyttige i forbindelse med den videre udvikling af projektet samt ved etableringen af lignende projekter, baseret på et samarbejde mellem den offentlige og den frivillige sektor:

- Partnerskaber kan faciliteres fra oven, men er betinget af lokalt engagement
- Et løsere samarbejde kan også medføre fordele for parterne
- Tilpasning til lokalområdets betingelser og behov
- Opmærksomhed på parternes forskelligheder, styrker og svagheder
- Afklaring af forventninger, ansvarsområder mm. inden projektets start

6 Litteratur

- Halkier, Bente (2002): "Fokusgrupper", Samfundslitteratur og Roskilde Universitetsforlag.
- Høyer-Kruse, Jens, Jan Toftegaard Støckel & Malene Thøgersen (Forthcoming): "Analyse af partnerskabsmodeller omkring fysisk aktivitet for børn", Syddansk Universitet.
- Hjære, Mette (2005): "Partnerskaber - på vej mod en ny samarbejdskultur?" Rapport fra et følgestudie af tre partnerskaber mellem offentlige og frivillige sociale organisationer. Center for frivilligt socialt arbejde.
- Ibsen, Bjarne (1997): "Frivilligt arbejde under forandring", i Korsgaard, Ove (red.): "Antologi om den frivillige sektor", pp. 9-17, DGI.
- Ibsen, Bjarne (2006): "Foreningslivet i Danmark – forskningsnotat", Frivillighedsundersøgelsen. Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund.
- Ibsen, Bjarne og Peter Mindegaard Møller (2007): "Foreninger i forandring". Hæfte IV fra forskningsprojektet 'Folkelig gymnastik i en moderne motionskultur'. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund. www.dgi.dk; www.cisc.sdu.dk.
- JP Århus: "Fritidstilbud til alle børn", onsdag den 23. maj 2007.
- Morgan, Davis L. (1997): "Focus groups as qualitative research", Sage.
- Støckel, Jan Toftegaard (2007): "Partnerskaber – Udfordringer og muligheder mellem offentlig logik og frivillighedens autonomi", i Tidsskrift for kultur & fritid - Folkeoplysning, Landsforeningen Fritid & Samfund.
- Thøgersen, Malene (2006): "Fritid til Bevægelse – Evalueringsrapport 1.del", DGI Østjylland.
- Åkerstrøm Andersen, Niels (2006): "Partnerskabelse", Hans Reitzels Forlag.
- Århus kommune: "Århus kommunes Fritids- og Ungdomsskoleplan", maj 2007.

Mødereferater mm.:

- Ansøgning til Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration, område 7.
Beslutningsreferat fra Århus Byråds møde, 27. juni 2007.
Mødereferat fra indledende møde om opstart af lokal DGI forening i område 4, 30. april 2007.
Referat af ekstraordinær generalforsamling, område 5, 15. januar 2007.
Skriftlig evaluering fra fritidssportens bestyrelsesformand, område 2, mail 20. maj 2007.

Hjemmesider:

- www.bub.dk
www.fritidssport.dk/dgi
www.fritidssport.dk

Interviews:

- Interview af daglig leder, område 1, 4. december 2006
Interview af daglig leder, område 2, 20. december 2006

Interview af daglig leder, område 3, 8. maj 2007
Interview af daglig leder, område 4, 7. maj 2007
Interview af daglig leder, område 5, 8. november 2006
Interview af SFO-leder, område 5, 12. december 2006
Interview af daglig leder, område 6, 9. november 2006
Interview af fritidsklubleder, område 6, 13. november 2006
Interview af daglig leder, område 7, 30. november 2006
Interview af projektleder, område 7, 30. november 2006
Interview af daglig leder, område 8, 7. november 2006
Interview af foreningsleder, område 8, 22. november 2006
Fokusgruppeinterview, område 1, 24. maj 2007
Fokusgruppeinterview, område 2, 7. marts 2007

7 Noter

¹ www.fritidssport.dk/dgi

² JP Århus, onsdag den 23. maj 2007: "Fritidstilbud til alle børn", Århus kommunes Fritids- og Ungdomsskoleplan - maj 2007

³ Beslutningsreferat fra Århus Byråds møde, 27. juni 2007

⁴ JP Århus, onsdag den 23. maj 2007: "Fritidstilbud til alle børn"

⁵ Morgan 1997:2, Halkier 2002: 17

⁶ Halkier 2002:12

⁷ Halkier 2002:16

⁸ Interview af daglig leder, område 3

⁹ Mødereferat fra indledende møde om opstart af lokal DGI forening i område 4, 30. april 2007

¹⁰ Thøgersen 2006: 42f

¹¹ Referat af ekstraordinær generalforsamling, 15.1.2007, område 5

¹² Interview af SFO-leder, område 5

¹³ Interview af SFO-leder, område 5

¹⁴ Interview af daglig leder, område 6

¹⁵ Interview af fritidsklubleder, område 6

¹⁶ Interview af daglig leder, område 7

¹⁷ Interview af projektleder, område 7

¹⁸ Interview af projektleder, område 7

¹⁹ Interview af projektleder og daglig leder, område 7

²⁰ Fritidssportens hjemmeside, område 1

²¹ De kulturmæssige forskelle nævnes også som en barriere i bestyrelsesformandens evaluering (mail 20. maj 2007)

²² Interview af daglig leder, område 1

²³ Interview af daglig leder, område 1

²⁴ Interview af daglig leder, interview af leder af fritidsklub, område 1

²⁵ Interview af daglig leder, område 2

²⁶ Interview af daglig leder, område 2

²⁷ Interview af næstformand i idrætsforeningen, område 2

²⁸ Interview af embedsmand fra Børn og Unge, 2

²⁹ Fokusgruppeinterview, område 2

³⁰ Fokusgruppeinterview, område 2

³¹ Fokusgruppeinterview, område 2

³² Interview af næstformand i idrætsforeningen, område 2

³³ Ibsen 2006 & Ibsen & Møller 2007

³⁴ Beslutningsreferat fra Århus Byråds møde 27. juni 2007

³⁵ Århus kommunes Fritids- og Ungdomsskoleplan – maj 2007

³⁶ Århus kommunes Fritids- og Ungdomsskoleplan - maj 2007: 31

³⁷ Fokusgruppeinterviews, område 1 og 2

³⁸ Høyer-Kruse m.fl. 2007

³⁹ Støckel 2007

Citat fra konklusionen af evalueringsrapporten:

”Fritid til bevægelse” er et eksempel på, hvordan den frivillige og den offentlige sektor ved at kombinere deres ressourcer kan arbejde sammen om at løse et problem og udvikle nye aktiviteter, men projektet viser også, hvilke problemer der kan opstå i et sådant samarbejde. Opsummerende kan der ud fra erfaringerne i projektet udledes de følgende opmærksomhedspunkter i relation til det lokale samarbejde, som kan være nyttige i forbindelse med den videre udvikling af projektet samt ved etableringen af lignende projekter, baseret på et samarbejde mellem den offentlige og den frivillige sektor:

- Partnerskaber kan faciliteres fra oven, men er betinget af lokalt engagement
- Et løst samarbejde kan også medføre fordele for parterne
- Tilpasning til lokalområdets betingelser og behov
- Opmærksomhed på parternes forskelligheder, styrker og svagheder
- Afklaring af forventninger, ansvarsområder mm. inden projektets start

Malene Ladegård Thøgersen, ekstern evaluator, Syddansk Universitet